

VYDÁVÁ KOMORA SOUDNÍCH TLUMOČNÍKŮ ČESKÉ REPUBLIKY®

SOUDNÍ TLUMOČNÍK

1/2021

25

1996–2021
KOMORA SOUDNÍCH
TLUMOČNÍKŮ

Z OBSAHU VYBÍRÁME

- Od 1. ledna 2021, po 53 letech, nabyl účinnosti nový zákon o soudních tlumočnících a soudních překladatelích
- Co přináší nová úprava soudního tlumočnictví?
- Krátké ohlédnutí za dvousetletou historií soudního tlumočení v českých zemích

Pro období pandemie covid-19 byla příznačná práce tlumočnicků „z domova“, většinou přes platformu Zoom. Uskutečnila se tak celá řada jak neformálních jednání, tak i několik důležitých porad a seminářů. Většina soudních tlumočnicků a překladatelů si na tento nový způsob práce a na jeho náhlý nárůst i neobvyklou náročnost poměrně rychle zvykla.

Milé kolegyně a milí kolegové, vážené čtenářky a čtenáři,

v letošním roce naše Komora slaví už 25 let své existence. Hezké ohlédnutí k tomu napsala zakládající členka Milena Horálková, které si můžete přečíst v tomto čísle na str. 4.

Sama sice nejsem zakládajícím členem, ale doplňkové studium pro tlumočnický a překladatelský ústav na Právnické fakultě UK, které Komora iniciovala v čele s jejím zakladatelem a prvním předsedou, JUDr. Karlem Rozsypalem, soudním tlumočnickem němčiny a angličtiny, jsem absolvovala jako jedna z prvních. A nebylo to jen toto doplňkové studium, jehož absolvování je už léta vyžadováno pro jmenování, ale i řada jiných vzdělávacích a informativních akcí, které Komora pro tlumočnický a překladatelský ústav pořádala. Komora pořádala a pořádá též pravidelné terminologické semináře, obecné semináře zaměřené například na rétoriku, etiku,

transkripci, tlumočení nostrifikačních zkoušek, zkoušek v autoškole, přepisy odposlechů, specifika tlumočení policejních výslechů, úskali nejen právní češtiny, kondiční kurzy konsektivního a simultánního tlumočení, kurzy práce s CAT a kurzy pro uchazeče o jmenování soudním tlumočnickem i mnoho dalších.

Za dobu, co jsem byla v roce 2003 zvolena do představenstva, jsem zažila řadu ministrů spravedlnosti i jejich náměstků, méně vstřícných i vstřícnějších. Přesto si však myslím, že Komora pro svou „komunitu“ udělala daleko víc než Ministerstvo spravedlnosti a všechny krajské soudy, které soudní tlumočnický a překladatelský ústav jmenovaly. Nikdo jiný se nestaral o jejich vzdělávání, ať už jde o počáteční informace o výkonu této profese, nebo o celoživotní zvyšování profesionality. Byla to jen Komora, která tuto činnost nastartovala, organizovala a zaštiťovala.

Soudní tlumočení má u nás dlouhou tradici, což se kolegovi Jaromírovi Tauchenovi podařilo výstižně shrnout v článku Krátké ohlédnutí za dvoustletou historií tlumočení v českých zemích (str. 28). Jen pro informaci, profesní organizace kolegů v Rakousku, jehož jsme kdysi byli součástí, loni oslavila již 100 let svého trvání.

Komora po celou dobu své existence velmi usilovala o nový zákon, který by činnost soudních tlumočnicků upravoval lépe, než právní úprava z roku 1967. Konečně jsme se dočkali – některé naše požadavky byly vyslyšeny, ale co se týká odměňování, nic moc se nezměnilo. Máme konečně samostatný zákon (ne jako dosud společný se znalci), je uznáno rozdělení profesí na tlumočnický a překladatelský ústav, na jmenování je právní nárok, po splnění především odborných předpokladů, ale bohužel stále přetrvává mnoho záležitostí, které se ani novou právní úpravou nepodařilo dořešit. Nebylo odstraněno problematické a netransparentní rozpětí pro odměňování, které nezná legislativa upravující jakoukoli jinou profesi. Prováděcí vyhláška k zákonu nezakotvila ani odměnu na přípravu před tlumočením, ani jasným způsobem neřeší to, po čem překladatelé taktéž po řadu let volali, totiž odměnu za další vyhotovení překladu. Legislativci nějak asi zapomněli, i když jsme na to upozorňovali mnohokrát, že je rozdíl, jestli justiční orgány a policie chtějí překlad o desítkách stran v jednom, v pěti nebo dokonce i v některých civilních věcech v desítkách vyhotovení – stejnopisech svázaných se zdrojovou listinou, opatřených doložkou s číslem, pod kterým je úkon evidovaný, pečeti a podpisem. Stále tedy před Komorou zůstává mnoho práce, včetně informování a zlepšování povědomí o naší profesi. Adresáty těchto informací by měli být především legislativci, ministerstvo či justiční pracovníci. Na nedostatky nové právní úpravy upozorňuje nezávisle na Komoře i řada kolegů ve svých článcích, které přetiskujeme v tomto čísle. Proto věřím, že i tento Soudní tlumočnický bude nejen pro Vás přínosným čtením.

Na uplynulých dvacet pět let činnosti Komory tedy můžeme být oprávněně hrdí. Proto si závěrem dovoluji vyjádřit naději, že naše Komora bude ve své přínosné práci nadále pokračovat a popřát jí mnoho úspěchů do dalších let.

*Eva Gorgolová
předsedkyně představenstva*

ÚVODNÍ SLOVO	
Úvodní slovo předsedkyně KST ČR®	1
OBSAH	2
KST ČR® v důležitém období nelenila	3
Komora soudních tlumočnicků České republiky – 25 let	4
AKCE KST ČR®	
Akce KST konané v I. pololetí 2021	7
Akce KST plánované na II. pololetí 2021	8
LEGISLATIVA	
A pečeť máte? Aneb jak tlumočníci přicházejí o iluze	9
CO VÁS MŮŽE ZAJÍMAT	
Komora soudních tlumočnicků vyzývá: neberte zakázky	13
Český znakový jazyk je krásný	14
O statečném soudním překladateli	19
Nová úprava soudního tlumočnictví	21
Důležitá pomoc soudům za žebráckou mzdu	24
Reforma stavovských předpisů v České republice	26
Krátké ohlédnutí za dvoustetletou historií soudního tlumočení v českých zemích	28
Soudní překladatelé a terminologické nástrahy (2. část – dokončení)	30
DOTAZY A ODPOVĚDI	
Úctování přípravy na tlumočení	33
VÍTÁME NOVÉ ČLENY	34
GRATULUJEME JUBILANTŮM	35
INFORMACE PRO INZERENTY	36

Vážení čtenáři,

nabytí účinnosti nového zákona o soudních tlumočnících a soudních překladatelích (od 1. ledna 2021) vyvolalo v oboru soudního tlumočení a soudního překládání nebývalou dynamiku.

Bulletin ST se snaží – tak, jak je jeho úlohou – na tuto dynamiku reagovat.

Vzhledem k pololetní periodicitě bulletinu však v době přípravy materiálů a tvorby tohoto čísla (ST 01/2021 – leden–květen 2021) došlo u řady věcí týkajících se soudního tlumočení k posunu. Proto některé články obsahují názory a fakta, které byly aktuální například na počátku roku, ale v návaznosti na vývoj situace nejsou zcela aktuální v době distribuce čísla, tedy v červnu. Přesto se redakce ST domnívá, že i takové články v tomto čísle mají své místo.

Věříme, že případné časové či faktické disproporce přijmete s pochopením.

Redakce ST

KST V DŮLEŽITÉM OBDOBÍ NELENILA

V souvislosti s novou právní úpravou soudního tlumočnictví a překladatelství, která nabyla účinnosti 1. 1. 2021, KST ČR nikterak nelenila. Opakovaně se písemně obrátila na Ministerstvo spravedlnosti ČR s připomínkami a dotazy k problémům, které z nové právní úpravy pro soudní tlumočníky a soudní překladaatele vyplynuly

Ilona Šprcová, členka představenstva KST ČR

Detailní popis jednotlivých kroků Komory v souvislosti s novým zákonem a novými vyhláškami, vyjádření k problémům, se kterými se soudní tlumočníci a překladatelé od začátku roku potýkají, znění veškerých dopisů, stanovisek a prohlášení vydávaných představenstvem KST ČR – to vše najdete na webových stránkách Komory.

Za zvláštní pozornost jistě stojí jeden z výsledků aktivity KST ČR:

Na základě dopisů z 16. 12. 2020 a 6. 1. 2021 adresovaných představenstvem KST ČR Ministerstvu spravedlnosti, konkrétně náměstkyni sekce dohledu a justice JUDr. K. Cetlové a vedoucímu oddělení soudních znalců a soudních tlumočnicků Mgr. J. Benýškovi, se dne 15. 1. 2021 uskutečnila první schůzka zástupců ministerstva spravedlnosti s tlumočníky, na které zástupci Komory konečně po dlouhé době nabyli dojmu, že na straně zástupců ministerstva je ochota naslouchat a problémy soudních tlumočnicků a soudních překladatelů společně řešit.

Bylo dohodnuto ustanovení a pravidelné setkávání společné „Pracovní skupiny pro řešení aplikačních otázek spojených s novou legislativou“. Členy této pracovní (aplikační) skupiny jsou: Dagmar De Blasio Denčíková, Naďa Hynková Dingová, Michal Chuchút, Edit

Jiráková, Jiří Kocourek, Ina Maertens, Pavel Mašarák a Ilona Šprcová.

Nicméně tato „užší“ skupina vždy diskutuje otázky navržené k řešení s ministerstvem s celou „širší“ Pracovní skupinou pro legislativu, která vznikla v době projednávání novely zákona a zasadila se o podstatné změny původně navrženého znění.

„Aplikační“ pracovní skupina se doposud sešla čtyřikrát (vzhledem ke vládním opatřením v souvislosti s pandemií pokaždé online) a výsledkem její činnosti je postupné řešení řady praktických problémů vzniklých při aplikaci nové legislativy. **Zápisy z jednotlivých zasedání pracovní skupiny najdete na webových stránkách KST ČR.**

Na posledním zasedání bylo dohodnuto ustanovení „Pracovní podskupiny pro elektronické úkony“, jejímiž členy za tlumočníky a překladaatele jsou: Lucie Bervidová, Ina Maertens, Cuong Pham Duy, Pavel Pilch a Martin Surovčák.

Věříme, že společně se zástupci ministerstva se jim podaří otázku elektronických soudních překladů dotáhnout do úspěšného konce.

WEBOVÉ STRÁNKY KST ČR® POSKYTUJÍ CELOU ŘADU MOŽNOSTÍ... www.kstcr.cz

- informace o zajímavých vzdělávacích akcích – **přihlaste se k odběru newsletteru.**
- možnost účasti na zajímavém semináři – **využijte on-line automatizovaný přihlašovací systém.**
- možnost porady s kolegy – **staňte se členem Komory a přihlaste se do „poradního chatu“.**
- informace o obsahu interních sdělení – **jste-li řádným členem KST ČR®, vstupte do sekce pro členy.**
- informace pro Vaše potenciální nové zákazníky – **pravidelně aktualizujte své kontakty ve veřejném seznamu tlumočnicků KST ČR®.**
- minulá vydání bulletinu Soudní tlumočnick – **uvedena v barevné verzi na webu Komory.**

KOMORA SOUDNÍCH TLUMOČNÍKŮ ČESKÉ REPUBLIKY – 25 LET

Tento článek psala autorka, zakládající členka Komory a dlouholetá členka statutárních orgánů KST ČR®, původně německy a jako informaci o činnosti české Komory pro rakouský profesní časopis Rakouského svazu soudních tlumočnicků (Österreichischer Verband der allgemein beeideten und gerichtlich zertifizierten Dolmetscher) na žádost jeho významné členky paní Dipl.-Dolm. Liese Katschinky.

Čtvrtstoletí KST ČR® je však velmi významnou dobou i pro samotnou Komoru a její členy, a proto informace o jejím působení nemůže chybět ani v tomto čísle odborného bulletinu Soudní tlumočnick, který Komora vydává

Milena Horálková

Krátce po změně politických poměrů v prosinci 1989 nejenže vyvstala větší potřeba tlumočnicků a překladatelů, protože se otevřely hranice, ale také byla zakotvena svoboda spolčovací, takže se tlumočníci a překladatelé mohli sdružovat. První organizace byla založena v lednu 1990, a to **Asociace konferenčních tlumočnicků ASKOT** (která sdružuje cca 80 tlumočnicků, z nichž asi 25 jsou i soudními tlumočníky). Poté byla v dubnu 1990 založena Jednota překladatelů a tlumočnicků (JTP), která byla otevřena všem tlumočnickům a překladatelům (má cca 500 členů). Tvořilo ji více sekcí a jednou z nich byla sekce soudních tlumočnicků a překladatelů, která vznikla v lednu 1993.

V roce 1996 vešlo ve známost, že se připravuje nový zákon o znalcích a soudních tlumočnících, a protože partnerem pro oficiální spolupráci mohla být pouze organizace s právní subjektivitou, kterou tato sekce neměla, bylo rozhodnuto o založení **Komory soudních tlumočnicků České republiky (KST ČR)**.

Od té doby působí v České republice všechny tři organizace. Mezi tlumočníky a překladateli je mnoho takových, kteří jsou členy všech tří. Především JTP a Komora úzce a úspěšně spolupracují, pořádají společné akce, podporují se navzájem a podle našeho názoru působí prospěšně pro všechny tlumočníky a překladatele v České republice.

Komora soudních tlumočnicků České republiky (KST ČR) je dobrovolnou organizací, která sdružuje soudní tlumočníky a překladatele, jmenované do 31. 12. 2020 podle českého zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících. Zcela čerstvě nabytý 1. ledna 2021 konečně účinnosti nový zákon č. 354/2019 Sb., který podobně jako zákon německý nyní také rozlišuje mezi soudními tlumočníky a soudními překladateli.

Komora byla založena 16. října 1996 panem JUDr. Karlem Rozsypalem a jeho spolupracovníky.

JUDr. K. Rozsypal se stal také prvním předsedou představenstva, po něm následovalo pět kolegů, současná předsedkyně paní Eva Gorgolová, vykonává tuto funkci k všeobecné spokojenosti již deset let (od roku 2011). Komora se řídí svými stanovami, jejími orgány jsou členská schůze, představenstvo a kontrolní komise, funkční období představenstva a kontrolní komise je dvouleté.

Komora disponuje přehlednou webovou stránkou (www.kstcr.cz), kde se její členové, ale i ostatní zájemci, mohou dozvědět vše důležité nejen v češtině, ale i v angličtině. Komora také dvakrát ročně vydává informační časopis „Soudní tlumočnick“.

Hlavním cílem nově založené Komory bylo a je vytváření dobrých podmínek pro tlumočnickou činnost ve smyslu zákona a prováděcích vyhlášek ministerstva spravedlnosti, a to nejen z pohledu orgánů veřejné správy, ale i jednotlivých občanů, podnikatelů a živnostníků v souvislosti s jejich právními jednáními.

Komora se dlouhodobě podílela svými stanovisky a spoluprací v příslušné pracovní skupině Ministerstva spravedlnosti na přípravě nového zákona o soudních tlumočnících a soudních překladatelích, mimo jiné i proto, že jsme nepovažovali spojení tlumočnicků a znalců do jednoho zákona za příliš šťastné. Tento nový zákon č. 354/2019 Sb., o soudních tlumočnících a soudních překladatelích nabytý právě nyní, 1. ledna 2021, účinnosti po neuvěřitelných 54 letech.

Cílem snah o nový zákon bylo skutečné zlepšení dosavadní zákonné úpravy. S ním měla funkce soudního tlumočnicka a překladatele za prvé získat spolehlivý podklad a za druhé zajistit kvalitu jejich práce při právním styku v rámci stále se rozšiřujících mezinárodních kontaktů jak mezi úřady, tak mezi fyzickými a právníckými osobami.

Další úkol Komory spočívá v prosazování a hájení pracovních právních zájmů jejích členů. Komora se snaží o zlepšení kvalifikace a informovanosti svých členů pomocí vzájemné výměny zkušeností a znalostí v oblasti soudního tlumočení. Organizuje proto i mezinárodní semináře, přednášky, diskuse a školení pro soudní tlumočnický. Formuluje rovněž etické zásady činnosti soudního tlumočnicka.

Chtěla bych připomenout, že pan doktor Rozsypal kromě založení Komory tehdy inicioval i vznik tzv. cizojazyčných terminologických seminářů v různých jazycích pro další vzdělávání nejen soudních tlumočnicků a vznik dvousemestrálního kurzu připravujícího zejména zájemce o profesi soudního tlumočnicka.

Některé ze zmíněných terminologických seminářů trvají více dní a mají již mnohaletou tradici (němčina, angličtina, ruština), jiné jsou jednodenní a postupně přibývají další a další jazyky (francouzština, italština, maďarština, nizozemština, polština, rumunština, španělština, ukrajinština).

Česko-německý terminologický seminář se koná jednou ročně od samého počátku existence Komory a pro svou úspěšnost a mezinárodní účast je již více než dvacet let finančně podporován Česko-německým fondem budoucnosti.

Velmi významnou aktivitou Komory je spolupráce (zejména lektorská) na výše zmiňovaném kurzu pro další vzdělávání, tzv. Doplňkovém studiu pro překladatele právních textů na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Letos slavíme také 25. výročí trvání. Studium organizuje Ústav pro další vzdělávání právníků JURIDIKUM a jeho odborným garantem je paní doc. PhDr. Marta Chromá, Ph.D., vedoucí katedry jazyků na právnické fakultě Univerzity Karlovy.

Důležitost Doplňkového studia pro překladatele právních textů potvrzuje rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti, které v prosinci 2011 nařídilo krajským soudům, aby požadovaly od každého uchazeče o jmenování soudním tlumočnickem absolvování české části výuky v tomto kurzu na Právnické fakultě Univerzity Karlovy (resp. na obdobné výuce na jiné z právnických fakult – v současnosti

K. Rozsypal, v roce 1996 první předseda představenstva Komory soudních tlumočnicků

jde pouze o Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně), která mu zajistí určitou základní orientaci v českém právu a především v české právní terminologii. A rovněž absolvování jazykové části u těch jazyků, které jsou na právnické fakultě v rámci tohoto studia vyučovány. Tato podmínka přešla i do nového zákona o soudních tlumočnických a překladatelích.

Komora organizuje pravidelně také kurzy pro uchazeče o jmenování soudním tlumočnickem. Jsou pořádány dvakrát ročně, vždy na jaře a na podzim. Náplní kurzu je historie soudního tlumočení, právní úprava soudního tlumočení, kvalifikační požadavky, proces jmenování a dohled nad výkonem tlumočnicka. Uchazeči jsou seznamováni i s praktickým prováděním tlumočnických a překladatelských úkonů.

Velmi oblíbené a populární jsou letní týdenní intenzivní kurzy zaměřené na právní terminologii a právní překlady do angličtiny, němčiny a francouzštiny. Velkou zásluhu na tom má naše předsedkyně paní Eva Gorgolová a vedoucí katedry jazyků právnické fakulty Univerzity Karlovy paní doc. PhDr. Marta Chromá, Ph.D., kterým se před lety podařilo navázat dobrou spolupráci s Justiční akademií. Tyto kurzy se konají již od roku 2009 v jejich prostorách v Kroměříži. Jsou specifické tím, že se jich kromě soudních tlumočnicků účastní i odborní pracovníci z justice, zejména soudci a státní zástupci. Jejich vzájemná spolupráce se velmi osvědčila, protože vede k snadnějšímu vyřešení terminologických problémů. Německých kurzů se každý rok účastní také soudní tlumočníci z Rakouska, Německa i Slovenska.

Naštěstí máme pro veškeré své aktivity dobré a spolehlivé partnery. Je to především již zmiňovaná Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, dále Ústav translologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, a v poslední době i Právnická fakulta Masarykovy Univerzity v Brně. Významným partnerem je pro nás již zmiňovaná Justiční akademie, která nám také laskavě poskytuje i prostory pro konání nejrůznějších seminářů a kurzů Komory.

Komora má rovněž kontakty se soudními tlumočnickými znakového jazyka, z nichž někteří jsou také jejími členy.

Zde možná malou poznámku a vysvětlení pojmu soudní tlumočnick. Někdo by se možná mohl divit, proč oficiální název Komory obsahuje pouze pojem soudní tlumočnick, i když se jedná samozřejmě také o soudní překladatele. V České republice byli až do 31. 12. 2020 soudní tlumočnicki a soudní překladatelé považováni za jednu kvalifikaci, podobně jako je tomu např. v Rakousku. Uchazeč byl oficiálně jmenován jako soudní tlumočnick, ale za něj se automaticky chápal i soudní překladatel. Toto se změnilo 1. 1. 2021 s účinností nového zákona č. 354/2019 Sb., o soudních tlumočnicích a soudních překladatelích. Nyní se může každý uchazeč rozhodnout, zda chce vykonávat obě profese, či pouze jednu z nich. Pouze název Komory zůstal z praktických důvodů zatím nezměněn.

M. Horáková, autorka článku, zakládající členka Komory a dlouholetá členka statutárních orgánů KST ČR

Za zmínku jistě stojí také informace, že se naše Komora stala v roce 2009 zakládajícím členem Evropské asociace soudních tlumočnicků a překladatelů EULITA. V rámci mezinárodní konference o zvyšování profesionality právních překladatelů a soudních tlumočnicků, kterou Komora pořádala v Praze v únoru 2012 pod záštitou ministra spravedlnosti, zorganizovala EULITA v Praze svou 2. výroční valnou hromadu.

V letech 2010 až 2015 byla Komora i členem Mezinárodní federace tlumočnicků/překladatelů FIT.

Co říci na závěr? Snad jen tolik, že v České republice jsou registrovány téměř tři tisíce soudních tlumočnicků a překladatelů, řada z nich však není aktivních. Z celkového počtu osob věnujících se soudnímu překladu a tlumočení je cca 500 členem Komory. Tito tlumočnicki reprezentují 72 jazyků a jejich jazyková, ale i odborná připravenost je důležitá pro zajištění spravedlivého procesu. Činnost soudního tlumočnicka má ve společnosti respekt a nezastupitelné místo a měla by být dle našeho názoru podle toho i přiměřeně oceňována. Komora se snaží po celou dobu své existence hájit zájmy všech soudních tlumočnicků, nejen svých členů.

Dnes můžeme s uspokojením konstatovat, že za 25 let své existence vykonala neuvěřitelně mnoho a že na ni můžeme být právem hrdi.

BULLETIN SOUDNÍ TLUMOČNÍK 1/2021

Vydává: Komora soudních tlumočnicků České republiky – vychází zpravidla dvakrát ročně

Redakční rada: představenstvo KST ČR®

Technický redaktor: Ing. Bc. Jiří Kohutka

Adresa: Senovážné nám. 978/23, 110 00 Praha 1 – CZ

IČ: 65401697 • tel. +420 604 557 241 • datová schránka: eazp826 • www.kstcr.cz • e-mail: kstcr@kstcr.cz

Redakční uzávěrka tohoto čísla: 31. května 2021

Tisk: VS Tisk – tiskárna Vazební věznice Praha Pankrác

Vyšlo: červen 2021

Registrace Ministerstva kultury České republiky: ev. č. MK ČR E 18793

Bankovní spojení: UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s., č. ú.: 520228009/2700

(podrobněji pro jednotlivé druhy úhrad uvedeno v sekci Úhrady na str. 7)

Za obsahovou stránku příspěvků a názory zde publikované odpovídají autoři jednotlivých textů.

Akce KST konané v I. pololetí 2021

20. 3. 2021 **Valná hromada EULITA**

Pořádáno on-line

13. 4. 2021 **Daňový webinář** – novinky na téma daně: nové termíny pro podání DP a přehledů pro pojistné; konstrukce základu daně, odpočtů; nová úprava zdaňování pro rok 2021 včetně institutu paušální daně a jeho výhod i nevýhod; sociální a zdravotní pojištění OSVČ; nový portál Finanční správy „Moje daně“;

Pořádáno on-line, organizace: Mgr. Jana Klokočková

Přednášející: Mgr. Ing. Miloslav Hnátek, daňový poradce; lektor a pravidelný přednášející, autor odborných publikací

13. 5. 2021 **ITALŠTINA – trestní právo procesní a legislativní rozdíly**, terminologický webinář

Pořádáno on-line, organizace: Dagmar De Blasio Denčíková

Přednášející:

Dr. Alessandra Bonsignori, právnička, filoložka (Univerzita v Pise), překladatelka a odborná lektorka právnické italštiny a angličtiny; dlouhodobě úzce spolupracuje s českými a italskými advokátními kancelářemi

Z důvodu pandemie covid-19 nebylo v I. pololetí tohoto roku realizováno ještě několik dalších, velmi zajímavých akcí. Jejich uskutečnění se předpokládá v pozdějších termínech, za příznivějších podmínek. Sledujte web KST ČR.

ÚHRADY ČLENSKÝCH A JINÝCH PŘÍSPĚVKŮ A SPONZORSKÝCH DARŮ

Úhrady akcí komory (semináře, kurzy, donace atd.)

č. ú.: 2104417790/2700

UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s.

IBAN: CZ33 2700 0000 0021 0441 7790

SWIFT (BIC): BACXCZPP

Úhrady členských příspěvků (splatnost do 31. ledna daného roku)

č. ú.: 520228009/2700

UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a. s.

IBAN: CZ46 2700 0000 0005 2022 8009

SWIFT (BIC): BACXCZPP

Úhrady ze zahraničí v českých korunách

č. ú.: 2200655262/2010, Fio banka, a. s.

IBAN: CZ23 2010 0000 0022 0065 5262

SWIFT (BIC): FIOBCZPPXXX

Úhrady v eurech

č. ú.: 2501389295/2010, Fio banka, a. s.

IBAN: CZ13 2010 0000 0025 0138 9295,

SWIFT (BIC): FIOBCZPPXXX

Členům Komory soudních tlumočnicků ČR připomínáme, že roční členský příspěvek má být uhrazen vždy předem, nejpozději do 31. ledna každého roku.

Akce KST plánované na II. pololetí 2021

Již déle než rok trvající pandemická situace bohužel nedovolila realizovat ani všechny akce naplánované na I. pololetí 2021, natož zodpovědně plánovat akce na II. pololetí letošního roku.

Předpokládané akce:

25. 9. 2021

Členská schůze KST ČR® (dříve valná hromada)
Senovážné nám. 23, Praha 1

Členská schůze v roce 25. výročí existence Komory

- volební – do představenstva, do kontrolní komise
- organizační – nutná změna stanov podle nového zákona účinného od 1. 1. 2021

Po členské schůzi je k 25. výročí činnosti KST ČR naplánováno společenské setkání s číší vína.

19. – 23. 7. 2021

Pětidenní kurzy – občanskoprávní/obchodněprávní terminologie

Kroměříž – Tradiční letní partnerská akce s Justiční akademií

Německá terminologie

Francouzská terminologie

Anglická terminologie

Přednášející:

Mgr. Catherina Van den Brinková Štífterová, soudní překladatelka a tlumočnice jazyka německého, anglického a nizozemského, trvalá spolupráce s renomovanou advokátní kanceláří Havel & Partners s.r.o.

Mgr. Pavlína Lössl, rakouská i česká soudní tlumočnice a překladatelka jazyka německého, českého a slovenského, zapsána v rakouském seznamu soudních tlumočnicků, členka představenstva KST ČR

Mgr. Michal Chuchút, LL.M., soudní tlumočnick jazyka německého, advokát, člen představenstva KST ČR

Mag. Michael Müllner, notář působící ve Waidhofenu, Dolní Rakousko

Mgr. Klara Mortier, vyučující na UNIVERSITÉ de Compiègne, soudní překladatelka - Odvolací soud v Amiens

doc. PhDr. Tomáš Duběda, Ph.D., docent Ústavu translologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, překladatel

Mgr. et Mgr. Vladimíra Kvasničková, právnička, odborná asistentka katedry jazyků Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, lektorka právnické angličtiny České advokátní komory

Mgr. et Mgr. Ondřej Klabal, právník, lektor katedry anglistiky a amerikanistiky FF Univerzity Palackého v Olomouci, specializující se na právní překlad, a Masarykovy univerzity v Brně v rámci Kurzu právnického minima pro překladatele a tlumočnick, soudní tlumočnick jazyka anglického a španělského

Termíny, způsob a místo konání dalších případných akcí KST ČR® budou upřesněny, a to podle vývoje postpandemické situace.

Sledujte web KST ČR®.

A PEČEŤ MÁTE? ANEB JAK TLUMOČNÍCI PŘICHÁZEJÍ O ILUZE

Článek přináší právně relevantní odpovědi na některé otázky vzešlé z nejistoty soudních tlumočnicků a překladatelů po nabytí účinnosti nového zákona. Zejména si všímá pečet'ové dichotomie – pojem tlumočnická pečet' není legislativní zkratkou pojmu překladatelská pečet'

Ina Maertens, Konstantin Lavrushin

V řadách soudních tlumočnicků zavládl zmatek a nejistota. Důvodem jsou zejména přechodná ustanovení nového zákona o soudních tlumočnících a soudních překladatelích (dále jen „zákon“), který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2021.¹ **Máme za to, že nastalá panika je vyvolána nepochopením podstaty intertemporálního období pro stávající tlumočníky. Přitom pozornosti patrně unikla podstatná změna v pojetí samotné tlumočnické a překladatelské činnosti.** V této krátké stati proto přinášíme několik odpovědí na ty nejdiskutovanější otázky.

S pečetí již pouze pro veřejné orgány

V prvé řadě cítíme potřebu upozornit na podstatnou změnu ve vymezení tlumočnické a překladatelské činnosti. Právě této změně je nutno věnovat zvýšenou pozornost.

Tlumočnická činnost dle staré právní úpravy² byla vymezena jako „činnost v řízení před orgány veřejné moci, jakož i činnost prováděná v souvislosti s právními úkony fyzických nebo právnických osob“. Jinými slovy, tlumočnick mohl provádět tlumočnickou činnost bez ohledu na povahu subjektu (orgán veřejné moci či soukromoprávní subjekt) a bez ohledu na účel tlumočnického úkonu (např. ověřovaný překlad v rámci trestního řízení či ověřovaný překlad pro pojišťovnu, která si takový překlad dle vlastní vůle vyžádala).

V nové právní úpravě jsou účely tlumočnického a překladatelského úkonu vymezeny úžeji.³ **Zákonodárce z nové právní úpravy zcela vypustil činnost v souvislosti**

s právními úkony fyzických nebo právnických osob, kdy takovou činnost již nelze podřazovat pod tlumočnickou a překladatelskou činnost dle nového zákona.

Pokud tedy jde o tlumočnický úkon, ten se provádí buď „před orgány veřejné moci nebo v souvislosti s právním jednáním ve formě notářského zápisu“⁴. Pouze v těchto případech se tak jedná o tlumočnickou činnost.

Účel překladatelského úkonu je nově vymezen činností „před orgány veřejné moci a vyhotovení úředně ověřeného překladu vyžadovaného podle jiného právního předpisu nebo přímo použitelného předpisu Evropské unie nebo mezinárodní smlouvy“. Jelikož se překladatelský úkon provádí vždy písemně⁵, formulaci „před orgány veřejné moci“ musíme rozumět tak, že se překladatelský úkon provádí „pro orgány veřejné moci“. **Účelem tedy bude vždy řízení či jednání před orgánem veřejné moci**, v němž se má předložit překládaná listina⁶. Dále může být překladatelský úkon vázán i na jiný (soukromý) účel, avšak **pouze tehdy, stanoví-li tak zákon**, mezinárodní smlouva či přímo použitelný předpis Evropské unie.

Jako příklad lze uvést požadavek na úřední překlad spotřebitelské smlouvy ve smyslu ustanovení § 1860 občanského zákoníku.⁷ Podstatné je, že soudní překladatel již nemůže provést překladatelský úkon bez návaznosti na uvedené účely, tj. nemůže vyhotovit úřední překlad pouze pro soukromé účely zadavatele, aniž by povinnost předložit překlad opatřený úředním razítkem soudního překladatele

1 Zákon č. 354/2019 Sb., o soudních tlumočnících a soudních překladatelích, v účinném znění.

2 Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti nového zákona.

3 Srov. ustanovení § 1 zákona.

4 V návaznosti na ustanovení § 69 odst. 3 zákona č. 358/1992 Sb., České národní rady o notářích a jejich činnosti (notářský řád): „V závěru notářského zápisu je třeba uvést doložku o tom, že účastník byl obsah notářského zápisu přetlumočen a že s ním účastník projevil souhlas. Byl-li přítomen tlumočnick, připojí na notářský zápis svůj podpis a otisk svého úředního razítka.“

5 Srov. ustanovení § 27 odst. 2 zákona.

6 Srov. ustanovení § 16 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v účinném znění.

7 Dle cit. ustanovení: „Podnikatel uzavře smlouvu se spotřebitelem podle jeho volby v úředním jazyce členského státu Evropské unie, v němž má spotřebitel bydliště nebo jehož je spotřebitel státním příslušníkem. Liší-li se tento jazyk od jazyka členského státu Evropské unie, na jehož území se nachází nemovitá věc nebo její část, ke které se vztahuje smlouva, kterou spotřebitel nabývá právo užívat ubytovací zařízení podle § 1852 odst. 1 písm. a), vydá podnikatel spotřebiteli i úřední překlad textu smlouvy do tohoto jazyka.“

vyplývala z jiného právního předpisu. Dosavadní praxe přitom ukazuje, že takové úřední překlady jsou často zadavateli vyžadovány (např. překlad zdravotnické dokumentace, překlady korporátních dokumentů, osvědčení o dosaženém vzdělání, překlady smluv apod.).

Mohou tedy nastat situace, kdy si obchodní partneři sjednají, že určitá část obchodní dokumentace bude předložena v úředním překladu, avšak ponovu již je takové ujednání patrně neplatné pro nemožnost jeho plnění.⁸ Na to také navazuje otázka, zda český soudní překladatel může vyhotovit ověřený překlad do zahraničí.

Pro úplnost je nutno dodat, že zadavatelem i nadále může být jak orgán veřejné moci, tak i fyzická či právnická osoba. To lze dovodit zejména z odlišení zadavatelů při sjednávání a stanovení odměny ve smyslu ustanovení § 29 odst. 2 zákona.⁹

Užší vymezení účelu tlumočnické a překladatelské činnosti bude pro soudní tlumočnický a soudní překladatele jistě znamenat i vyšší nároky na znalosti potřebné k posouzení toho, zda jsou oprávněni požadovaný úkon provést. Zákonodárce v tomto ohledu nijak neurčil, **jak se má daný účel ověřit**. Není tedy jasné, zda je dostačující, pokud se tlumočnický či překladatelský úkon provádí pouze na účel, anebo zda si tento účel musí náležitě ověřovat. S tím totiž bezprostředně souvisí i odpovědnost soudních tlumočnicků a soudních překladatelů, pokud provedou tlumočnický či překladatelský úkon pro jiný účel než stanovený zákonem (tj. pro soukromý účel). Provedení tlumočnického úkonu či překladatelského úkonu bez návaznosti na zákonem stanovený účel je přestupkem dle ustanovení § 37 odst. 1 a 2 zákona.¹⁰ **Za takový přestupek se uloží pokuta až do 200 000 Kč nebo správní trest zá- kazu činnosti.**

V této souvislosti je také třeba se zamyslet nad tím, zda stávající tlumočníci mají potřebné znalosti a zkušenosti, aby rozpoznali a posoudili požadovaný účel prováděného

úkonu dle zákona, tj. zejména zda mohou pro soukromého zadavatele vyhotovit úřední překlad listiny. U soudních tlumočnicků a soudních překladatelů zapsaných dle nového zákona (tj. nově zapsaných) by tento problém měl být vyřešen tím, že takto nově zapisovaní tlumočníci a překladatelé již budou skládat zkoušku, jejímž obsahem je mimo jiné i znalost právních předpisů upravujících řízení, v nichž se tlumočnická činnost vykonává.¹¹

Mohou stávající tlumočníci nadále pokračovat ve své činnosti?

Ano. Zákon o soudních tlumočnicích a soudních překladatelích zachovává kontinuitu tlumočnické činnosti.¹² Stávající tlumočníci jsou tak i nadále oprávněni poskytovat své služby, aniž by museli učinit cokoliv dalšího. Daná kontinuita vyvěrá z přechodného ustanovení § 44 odst. 1 zákona a je založena zejména na zásadách¹³ zachování práv nabytých v dobré víře, právní jistotě a zákazu retroaktivity. Zákonodárce formuloval právní fikci, že stávající tlumočnick *„je zapsán jako tlumočnick a překladatel do seznamu tlumočnicků a překladatelů podle tohoto zákona“*. **Stávající tlumočnické oprávnění se tak po dobu přechodného období vztahuje jak na tlumočnickou, tak i na překladatelskou činnost.** Zároveň však zákonodárce stanovil dobu, po kterou má tato fikce účinky, tj. určil tzv. přechodné pětileté období, po které stávající tlumočníci mohou požádat o zápis podle zákona do seznamu tlumočnicků a překladatelů.¹⁴ Pokud tak neučiní, uplynutím dané doby dosavadní tlumočnické oprávnění zaniká.¹⁵

V tomto ohledu je třeba upřesnit, že **stávající tlumočníci jsou do uvedeného seznamu zapsáni ex lege, a tedy na ně nelze aplikovat postup zápisu podle ustanovení § 11 zákona.** Zejména systematickým výkladem dospějeme k závěru, že citované ustanovení, resp. právní norma z něj vyvěrající je adresována novým tlumočnickům a překladatelům. Stávající tlumočníci pro zachování svého tlumočnického oprávnění tento zápis po dobu pěti let absolvovat nemusí.

8 Samozřejmě ve světle české právní úpravy. Zahraniční překladatel by takový překlad vyhotovit mohl, je-li mu to v jeho jurisdikci umožněno.

9 Dle cit. ustanovení: „Odměna za výkon tlumočnické činnosti se řídí smlouvou se zadavatelem; není-li odměna takto sjednána nebo je-li zadavatelem orgán veřejné moci, odměna se určí podle příslušných ustanovení tohoto zákona a vyhlášky podle odstavce 6.“

10 Dle cit. ustanovení: „[...] v rozporu s § 27 odst. 4 neoprávněně opatří tlumočnickou pečeti listinu, která není tlumočnickým úkonem a [...] v rozporu s § 27 odst. 4 neoprávněně opatří překladatelskou pečeti listinu, která není překladatelským úkonem.“

11 Dle ustanovení § 10 odst. 2 zákona: „Vstupní zkouškou se ověřují zejména znalosti právních předpisů [...] řízení, v nichž se tlumočnická činnost vykonává [...]“

12 Přičemž dosavadní tlumočnické oprávnění již v sobě zahrnuje jak tlumočnické, tak i překladatelské oprávnění ve smyslu zákona.

13 Srov. In Knapp, V., *Teorie práva*. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 205 a násled.

14 Ustanovení § 44 odst. 3 zákona.

15 Pětiletá délka přechodného období byla stanovena zejména s ohledem na požadavek náležitého vzdělání, jež si mohou stávající tlumočníci, kteří takové vzdělání nemají, řádně doplnit. K tomu srov. důvodovou zprávu k zákonu: „Ve spojení s přechodnými ustanoveními se pak vytvářejí podmínky, za kterých budou do nového systému začleněny fyzické osoby zapsané v dosavadních seznamech tlumočnicků vedených jednotlivými krajskými soudy podle dosavadní právní úpravy, neboť těmto osobám bude v rámci 5letého období umožněno, aby v případě, že požadavky na zápis do seznamu předvídané tímto zákonem nespĺňují, si příslušně požadované vzdělání či odpovídající praxi doplnily.“

Co se stane, pokud stávající tlumočníci požádají o zápis do seznamu tlumočnicků a překladatelů?

Pokud si stávající tlumočníci během přechodného období požádají o zápis do seznamu tlumočnicků a překladatelů podle zákona, pak musí splnit podmínky pro výkon tlumočnické činnosti dle ustanovení § 7 a násl. zákona a vykonat tzv. vstupní zkoušku dle ustanovení § 10 zákona.

Určité pochybnosti mohou vzniknout z ryze jazykového výkladu ustanovení § 44 odst. 1 a 3 zákona, kdy v prvním případě se konstatuje, že tlumočnický „je zapsán do seznamu [...] podle tohoto zákona“ a v druhém případě jsou se „zápisem do seznamu [...] podle tohoto zákona pro stejný jazyk“ spojovány účinky zániku tlumočnického oprávnění. Pokud bychom tedy trvali toliko na jazykovém výkladu daných ustanovení, pak by zákon formuloval právní fikci zápisu a zároveň s tím spojoval účinky zániku oprávnění. Takový výklad tedy jistě není správný a nesleduje účel a smysl zákona. Proto je třeba v tomto ohledu chápat zápis dle odst. 3 citovaného ustanovení právě jako zápis podle ustanovení § 11 zákona. Tlumočnický má tedy během přechodného období na výběr, zda a kdy požádá o (nový) zápis podle zákona. V takovém případě však musí splnit podmínky pro výkon tlumočnické činnosti dle ustanovení § 7 a násl. zákona.

Mohou stávající tlumočníci nadále používat tlumočnickou pečeť¹⁶ vydanou dle původní právní úpravy?

Ano. I když v se řadách stávajících tlumočnicků šíří názor, že svoji „starou“ pečeť již nesmí používat a že ji musí co nejdříve vyměnit za „novou“ překladatelskou či tlumočnickou pečeť, takový názor nemá oporu v zákoně. S tím u tlumočnicků nastala i nejistota, jak mají řádně vykonávat svoji činnost, když Ministerstvo spravedlnosti ČR zatím neumožňuje (z technických důvodů) obdržet tzv. poukaz na novou pečeť. Ministerstvo se k této otázce vyjádřilo tak, že „překladatelské úkony je možné opatřovat otiskem dosud užívané tlumočnické pečeti. Takto lze, v souladu se zásadou *impossibilium nulla obligatio est* (nemožné nezavazuje), postupovat do té doby, než bude zpřístupněn nový seznam tlumočnicků a překladatelů, který mimo jiné umožní individuálně generovat příslušné potvrzení pro obě strany a převzetí pečeti elektronickou cestou.“¹⁷

Obavy stávajících tlumočnicků z nemožnosti používání stávajících tlumočnických pečeti pramení zejména z ustanovení § 27 odst. 2 zákona: „Provádí-li se překladatelský úkon v listinné podobě, musí být každé jeho vyhotovení vlastnoručně podepsané a musí být připojen otisk překladatelské pečeti.“ Bez povšimnutí však zůstává ustanovení § 27 odst. 4 zákona: „Tlumočnickou pečeť lze opatřit pouze překladatelský úkon nebo tlumočnický úkon v písemné podobě.“ Zákon již nestanoví, že ve druhém případě jde o nějaký speciální případ. Máme-li tedy zachovat aplikovatelnost obou ustanovení, musíme připustit možnost opatřit překladatelský úkon právě i tlumočnickou pečeť. V takovém případě pak zákon nijak neodlišuje starou a novou tlumočnickou pečeť.¹⁸ Ryze jazykovým výkladem tedy lze dospět k závěru, že stávající tlumočnický může svou tlumočnickou pečeť opatřit právě i překladatelský úkon.

Podívejme se na danou otázku systematickým výkladem. Nový zákon je však v otázce tlumočnické a překladatelské pečeti systematicky nepřesný. Pokud jde o pojem překladatelské pečeti, ten lze v zákoně najít na třech místech.¹⁹ V ostatních případech se hovoří o pečeti tlumočnické. Přitom ve smyslu § 3 odst. 3 zákona tyto pojmy (patrně) nejsou zaměnitelné, tj. pojem tlumočnická pečeť není legislativní zkratkou pojmu překladatelská pečeť.²⁰

O pečeťové dichotomii svědčí i systematika vyhlášky č. 506/2020 Sb., o výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti, v účinném znění, kterou se stanovuje „způsob provedení tlumočnického úkonu a náležitosti překladatelského úkonu, užívání tlumočnické pečeti a tlumočnické doložky“.²¹ O systematický výklad se tak lze opřít velmi nejistě.

Hledejme tedy odpověď ve smyslu a duchu zákona. Ten, pokud jde o stávající tlumočnické, se opírá především na již uvedené zásadě kontinuity a ochraně práv nabytých v dobré víře. Stávajícím tlumočnickům zachovává v přechodném pětiletém období stávající oprávnění, které fikci staví na roveň novému tlumočnickému a překladatelskému oprávnění. Proč by tedy stejná kontinuita neměla platit i o stávajících pečetích? Zákon nikde neukládá stávajícím tlumočnickům povinnost vrátit či vyměnit průkazy a pečeti vydané před nabytím účinnosti nového zákona. Tlumočnická, resp. překladatelská pečeť je formální náležitostí

16 Jde o tzv. úřední razítko ve smyslu § 6 zákona č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky a o změně některých zákonů, v účinném znění.

17 Sdělení Ministerstva spravedlnosti k dočasnému užívání tlumočnické pečeti.

18 Odlišnost obou pečeti spočívá v nové povinnosti uvádět na pečeti „český jazyk“.

19 Srov. ustanovení § 27 odst. 2, § 37 odst. 2 písm. k), a § 39 odst. 2 písm. d) zákona.

20 S ohledem na jiné terminologické nepřesnosti zákona však může jít jen o „textovou vadu“ zákona. Nemůže tak ale být k tíži adresáta normy.

21 Dle ustanovení § 27 odst. 6 zákona.

překladatelského úkonu a osvědčuje, že takový překlad provedla osoba k tomu oprávněná.

Jak již víme, tak stávající tlumočníci jsou po dobu přechodného období oprávněni vykonávat jak tlumočnickou, tak i překladatelskou činnost. Lze-li tedy z otisku jejich stávající pečeti seznat, že jim bylo uděleno tlumočnické oprávnění ve smyslu starého zákona, pak s ohledem na již citované ustanovení § 44 odst. 1 zákona jim toto stávající oprávnění umožňuje vykonávat i překladatelkou činnost dle nového zákona. **Pokud tak stávající tlumočník učiní překladatelský úkon, je k tomu oprávněn a otisk jeho stávající pečeti to osvědčuje.**

Popřením možnosti používání stávající tlumočnické pečeti by byla popřena samotná kontinuita překladatelské činnosti ke dni nabytí účinnosti zákona. *Argumentum ad absurdum* by totiž stávající tlumočníci museli provést výměnu pečeti právě v okamžik nabytí účinnosti nového zákona, aby byla zachována možnost jejich řádné činnosti. Pokud by se však předpokládala pozdější výměna pečeti, pak musí platit, že (a) zákonodárce měl vůli vytvořit vakuum, kdy po určitou dobu nelze provádět překladatelské úkony, anebo (b) zákonodárce měl vůli zachovat (po určitou dobu přechodného období) platnost stávajících pečeti, a tím zachovat i překladatelskou činnost *per definitionem*.

Výzva Ministerstva spravedlnosti ČR k výměně starých pečeti za nové tedy nemá oporu v zákoně. V tomto ohledu si lze položit otázku, zda ministerstvo v takovém případě nahradí stávajícím tlumočnickům náklady na nové pečeti.

S ohledem na uvedené tedy máme za to, že výměna stávajících tlumočnických pečeti za nové tlumočnické a překladatelské pečeti není důvodná a že používání stávajících tlumočnických pečeti nemůže způsobit vadnost překladu.

Analogicky lze poukázat např. na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 9. 2004, čj. 7 Afs 35/2003-67, podle kterého „především je třeba vzít v úvahu smysl ustanovení daňového řádu o tom, že na rozhodnutí vydaném v daňovém řízení musí být mj. otisk úředního razítka se státním znakem. **Smyslem je poskytnout i po formální stránce jistotu, že daňové rozhodnutí skutečně vydal kompetentní státní orgán. Z tohoto hlediska není rozhodné, že otisk úředního razítka se státním znakem byl jednobarevný; ani žalobce nenamítá, že by rozhodnutí vydal státní orgán, který by k tomu**

neměl pravomoc [...] chybějící náležitosti správního aktu mohou vyvolávat jeho nicotnost (neplatnost) pouze tehdy, jestliže je tento nedostatek natolik intenzivní a zřejmý, že po účastnících dotčeného právního vztahu nelze spravedlivě žádat, aby tento správní vztah respektovali [...]“

V odborných kruzích se diskutuje možnost napadení takového překladu pro jeho neplatnost. V tomto ohledu je potřeba uvést, že překlad (překladatelský úkon) nelze označit za platný či neplatný. V prvé řadě nejde o právní jednání, když tento úkon nijak nevyvolává žádné právní následky. Je o pouhý převod jednoho jazykového kódu do jiného jazykového kódu. Pokud jde o listinu, na níž je tento převod jazykového kódu zachycen, pak tato listina není ani listinou soukromou ani listinou veřejnou, i když se s takovým označením lze někdy setkat. Překlad však nemůže být samostatnou listinou, jelikož v takovém případě není překladem ve smyslu zákona. Jak plyne z ustanovení § 23 odst. 2 vyhlášky č. 506/2020 Sb., o výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti, v účinném znění, „*přeložená nebo přetlumočená písemnost se spojí s překladem nebo s přetlumočeným textem.*“ Překlad (listina s překladem) je tedy nutně součástí překládané listiny, a tedy v tomto ohledu sdílí i její právní osud.

Závěrem

Jak jsme již uvedli, nový zákon o soudních tlumočnících a překladatelích sice přináší mnoho otázek, avšak na většinu z nich lze jednoduše odpovědět náležitou právní interpretací. Dle našeho názoru tak rozhodně není namístě hledat křečovitá řešení v urychlených novelách či dalších prováděcích předpisech. Každý zákon musí dozrát cestou aplikační praxe. Nechme tedy zrát i nový zákon o soudních tlumočnících a soudních překladatelích.²²

Mgr. Ina Maertens,

soudní tlumočnice a překladatelka anglického a ruského jazyka, zakládající členka iniciativy Za lepší zákon o soudních tlumočnících a soudních překladatelích

Mgr. Konstantin Lavrushin, Ph.D.,

advokát a rozhodce u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky

Zdroj: www.epravo.cz; <https://www.epravo.cz/top/clanky/a-pecet-mate-aneb-jak-tlumocnici-prichazeji-o-iluze-112497.html?mail>; 28. 1. 2021.

²² Zároveň však cítíme potřebu vést diskusi ohledně zřízení profesní komory soudních tlumočnicků a překladatelů na zákonné úrovni, což by jistě pomohlo i kvalitě výkladu a aplikace norem adresovaným soudním tlumočnickům a překladatelům a celkové podpoře jejich profese, mimo jiné včetně průběžného vzdělávání, jímž se nová norma nezabývá.

KOMORA TLUMOČNÍKŮ DOPORUČILA: NEBERTE ZAKÁZKY, MINISTERSTVO VZKÁZALO, ŽE ZÁKON NEZAVAZUJE

Komora soudních tlumočnicků ČR doporučila všem soudním tlumočnickům a překladatelům, aby nepřijímali nové zakázky a usilovali o prodloužení lhůt a vyhnuli se tak sankcím za nesplnění zákona. Ministerstvo spravedlnosti vzkázalo, že „nemožné nezavazuje“, protože novou zákonnou povinnost zapsat se do rejstříku a vést seznam úkonů nelze splnit, když systém neexistuje. To však nezprošťuje odpovědnosti, říkají tlumočníci

Irena Válová

Výzva Komory tlumočnicků a soudních překladatelů byla vydána v neděli **3. ledna 2021**. Představenstvo Komory ji rozeslalo z důvodu nemožnosti splnit požadavky nového zákona. Nový zákon o soudních tlumočnických a překladatelích s povinností zapsat se do seznamu tlumočnicků a vést elektronickou evidenci úkonů a mít oprávnění k výrobě nových pečeti je účinný od 1. ledna 2021.

Žádný nový seznam tlumočnicků a soudních překladatelů však dosud neexistuje, stejně jako neexistují potřebné formuláře ke splnění nově uvalených povinností.

„Předpokládáme, že jste rovněž zaregistrovali, že dosud také nebyl zveřejněn ministerstvem přislíbený vzor překladatelské / tlumočnické doložky, že nebyla zřízena elektronická evidence úkonů, ani nový seznam tlumočnicků a překladatelů, že dosud nikdo z nás nemá nový tlumočnický / překladatelský průkaz, ani oprávnění nutné k výrobě nových pečeti,“ obrací se Komora na své členy.

Nepřijímejte zakázky, odročujte jednání

Komora vychází z toho, že i když se tlumočníci a překladatelé kvůli neexistenci systému podle nového zákona nemohli zapsat a získat tak potřebné oprávnění, stále jsou tlumočníky a překladateli jmenovanými krajskými soudy podle starého zákona. Protože jim však za nedodržení nového zákona hrozí pokuty, při nezapsání se do **neexistujícího** systému, nevedení evidence v **neexistujícím** systému, doporučuje Komora všem členům, aby předcházeli riziku sankce od státu a nepřijímali žádné nové zakázky a prodloužili dodací lhůty u těch stávajících.

„S ohledem na skutečnost, že dosud nemáme kam zapisovat úkony dle nové legislativy, ani nikdo z nás nemá vyrobenou pečeť dle účinné legislativy, doporučujeme z opatrnosti až do vyřešení situace následující: Pokud možno

nepřijímejte nové zakázky a vysvětlete klientům, zejména orgánům veřejné moci, proč tak činíte (nemožnost provést překlad v souladu se zákonem, nemožnost zapsat do evidence). Koordinujte se zadavatelem další postup (prodloužení lhůty pro vyhotovení překladu na dobu, až bude spuštěna evidence a až MSp vydá oprávnění k výrobě pečeti, odročení jednání, při němž máte tlumočit, na tutéž dobu apod.),“ uvádí se ve výzvě Komory doslova.

„Chápeme, že uvedený postup není možný u neodkladných úkonů a že pro vás může znamenat výpadek v příjmech, avšak snížíte tím riziko uložení pokuty“, stojí dále ve výzvě Komory.

Ministerstvo: Nemožné nezavazuje, budeme vás informovat

Na situaci částečně zareagovalo Ministerstvo spravedlnosti ČR sdělením v úterý **5. ledna 2021**. Ministerstvo informuje, že tlumočníci a překladatelé mohou stále užívat svoji starou tlumočnickou pečeť. Pečeť musí každý tlumočnický a překladatelský připojit k podepsanému listinnému překladatelskému úkonu. Tato situace má podle sdělení ministerstva trvat až do zpřístupnění zatím neexistujícího nového seznamu, o jehož existenci bude ministerstvo podle svých slov informovat s měsíčním předstihem.

Do té doby mají podle ministerstva spravedlnosti tlumočníci a překladatelé postupovat v souladu s principem „impossibilium nulla obligatio est – nemožné nezavazuje“:

„Zákon č. 354/2019 Sb., o soudních tlumočnických a soudních překladatelích (dále jen „tlumočnický zákon“), stanoví v § 27 odst. 2, že provádí-li se překladatelský úkon v listinné podobě, musí být každé jeho vyhotovení vlastnoručně podepsané a musí být připojen otisk překladatelské pečeti. S ohledem na to, že tlumočníci jmenovaní podle

zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, nemají dosud k dispozici potvrzení opravňující je k objednávce a převzetí překladatelské pečeti a tlumočnické pečeti (§ 11 odst. 4 tlumočnického zákona), Ministerstvo spravedlnosti sděluje, že překladatelské úkony je možné opatřovat otiskem dosud užívané tlumočnické pečeti. Takto lze, v souladu se zásadou impossibilia nulla obligatio est (nemožné nezavazuje), postupovat do té doby, než bude zpřístupněn nový seznam tlumočnicků a překladatelů, který mimo jiné umožní individuálně generovat příslušné potvrzení pro objednávku a převzetí pečeti elektronickou cestou,“ stojí doslova na webu ministerstva spravedlnosti od úterý 5. ledna 2021.

Tlumočníci: To nás odpovědnosti nezprošťuje

Tlumočníci a překladatelé však státu nevěří a mají dobrý argument: „*To nás ale nezprošťuje případné odpovědnosti. Stejně tak tento postup není prevencí proti zpochybnění takovýchto úkonů, provedených v tomto přechodném období podle nezávazného názoru ministerstva, kdykoliv v budoucnu,*“ uvádějí ve výzvě k pozastavení tlumočnických a překladatelských úkonů.

Komora dále doporučuje vést vlastní evidenci úkonů podle dosavadního deníku, pokud nebude zbytí, a zároveň se obracet na ministerstvo spravedlnosti se žádostmi o vydání oprávnění k výrobě nové tlumočnické pečeti, jak jim ukládá nový už platný zákon.

Pozn. redakce:

1) Čtěte také článek Mgr. Pavla Mašaráka, člena KST ČR, „Nová úprava soudního tlumočnictví“, na straně 21.

2) **Od doby zveřejnění těchto informací na portále Česká justice (6. 1.) se přece jen některé věci změnilo. Nový seznam a nová evidence úkonů sice stále není, ale změny oprávnění jsou alespoň promítány do starého seznamu. Tlumočnickům již byla rozeslána oprávnění k výrobě nových tlumočnických a překladatelských pečeti, vzory byly zveřejněny na portále tlumocnici.justice.cz, speciálně zřízeném ministerstvem pro komunikaci se soudními tlumočníky a překladateli.**

Zdroj: portál Česká justice, ceskajustice.cz; 6. 1. 2021

ČESKÝ ZNAKOVÝ JAZYK JE KRÁSNÝ

Asi jste si také všimli sympatické brunetky, která se během zpráv v TV objevuje na obrazovce v rámečku vpravo dole. Pomocí gest a mimiky tlumočí informace, o nichž se hovoří, do znakového jazyka pro neslyšící. Suverénně, elegantně a s lehkostí. Tedy na první pohled. Jde totiž o velmi náročnou práci, ve které patří Nad'a Hynková Dingová ke špičce

Rozhovor redaktorky deníku Právo s tlumočnicí znakového jazyka Nad'ou Hynkovou Dingovou

Znakovým jazykem lze překládat i hudbu, říká N. Hynková Dingová

Zkušená tlumočnice je schopná přeložit neslyšícím nejen běžnou řeč, ale i divadlo nebo hudbu. Kromě 20 let praxe plně zajímavých příběhů jí v tom pomáhá i velká dávka vlastní kreativity a empatie.

Jak se pozdravíme ve znakovém jazyce?

Existuje jakýsi univerzální pozdrav, který vypadá jako lehké zaslutování, podle kontextu znamená formální „dobrý den“, „ahoj“ nebo i „dobré ráno“. Každý znak má dvě části: pohyb rukou dotváří a upřesňuje pohyb úst, ne vždy to ale napodobuje nějaké české slovo.

Kudy vedla cesta k vaší specifické profesi?

Dostala jsem se k ní úplně náhodou. Nikdy se tomu nepřestanu divit a říkám, že náhoda snad ani neexistuje.

Nechtěla jsem jít na vysokou školu, toužila jsem se vdát a mít spoustu dětí. Žít v klidu v rodném Chebu, měla jsem letitou známost...

Jenže okolí mě postrkovalo ke studiu. Tak jsem otevřela Učitelství noviny a hledala obor, kam bych jen naoko poslala přihlášku a nevzali by mě. A všichni by tak byli šťastní. Prst mi padl na výchovnou dramaturgii neslyšících na JAMU v Brně. Až na místě jsem zjistila, že jde o obor pouze pro neslyšící. Kolem mě se jich bavilo čtyřicet a já ničemu nerozuměla. Se znakovým jazykem jsem se setkala poprvé.

Pro mnohé spolužáky, kteří měli nedobré zkušenosti se slyšícími, jsem znamenala milé překvapení

Nechtěla jste utéct?

To víte, že ano. Nezapomenu na hovor s tlumočnickem oboru, který mi to rozmluvil. Když jsem přijela tak zdaleka, mám to aspoň zkusit. Talentovky zjišťovaly vizuální paměť, pohybové a vyjadřovací schopnosti, umění dramaturgizace. Postupně jsem to prostředí oťukávala a začalo mi připadat velmi zajímavé. Nakonec mě vzali, ale vůbec netušili, jak se mnou naložit, na slyšící studentku nebyli připravení. Dostala jsem podmínku, že se musím do roka naučit komunikovat s neslyšícími spolužáky, jinak mě přemístí do jiného oboru.

To byla výzva!

Bydlela jsem na koleji, tak to šlo rychle. Studium bylo velmi intenzivní a ve 2. ročníku mi dokonce učitelé vyčetli, že jsem se stala kulturně neslyšící. Přestala jsem reagovat na zavolání jako slyšící člověk a splynula se skupinou.

Nechci to malovat na růžovo, nastávaly i složité momenty, ale zpětně šlo o nejlepší školu, jakou jsem mohla dostat. Pro mnohé spolužáky, kteří měli nedobré zkušenosti se slyšícími, jsem znamenala milé překvapení.

Ale stále jsem nevěděla, co budu dělat dál. V rámci studia jsem absolvovala praxi v experimentální mateřské škole Pipan v Praze a usoudila, že učit malé neslyšící děti nechci. Připadalo mi to nesmírně náročné. Nakonec jsem zůstala čtyři krásné roky. Ta škola měla obrovskou sílu, založili ji sami rodiče a dnes jsou z tehdejších dětí velké osobnosti v komunitě neslyšících. Jsme pořád v kontaktu.

Musí to být hezký pocit. Proč jste odešla?

Konečně jsem se vdala a s manželem jsme se dohodli, že se vrátím do Chebu. Ale vydrželo to jen tři roky. Učila jsem na běžné škole a začalo se mi po neslyšících opravdu stýskat.

Když mě oslovili z Televizního klubu neslyšících, abych tlumočila a psala scénáře, dozrálo ve mně rozhodnutí. S mužem jsme se v dobrém rozešli a já se přemístila do Prahy.

Touha mít rychle děti mě paradoxně opustila a vrhla jsem se naplno do práce. Dalších sedm let jsem neměla žádný osobní život, dodnes nechápu, jak jsem to mohla všechno zvládnout. Pak jsem se poznala se současným manželem...

Jak?

Romanticky. Po letech podnámů jsem se odhodlala koupit byt a našla poslední volný v čakovické novostavbě, v nejvyšším patře bez výtahu. Asi za rok se soused rozváděl a prodával svůj byt. A v té době jsme se seznámili. Skončili jsme v mém, který byl menší, i s jeho třemi dětmi. Bydlí s námi dodnes, trvale nebo na střídačku.

Takže po letech samoty, kdy jsem zacházela s časem podle svého a měla veškerý prostor jen pro sebe, nás náhle bylo pět. Všude plno a rušno. Ale zvládli jsme to, všechny nás to obohatilo a posílilo. Před sedmi lety přibýlo naše čtvrté dítě a jsem moc ráda, že má velké sourozence, že není sám. Má svoji smečku.

Rodina je jistě ráda, zvládla jste školu i děti!

To bylo složitější, já nežila se svými rodiči, ale vyrůstala jsem v dětském domově. A tam nebylo běžné, aby někdo studoval gymnázium nebo vysokou. Proto se jim asi líbilo mít vysokoškolačku.

Mám na období v domově hezké vzpomínky a dodnes jezdím na návštěvy za jednou „tetou“. Stala se babičkou našich dětí. Vypráví jim, že jsem jako malá byla hrozná a chtěla pořád něco zkoušet. Chodila jsem na hudebku, na výtvarku a nejvíc na sport – na atletiku.

A když už něco dělám, tak pořádně a co nejlíp. Dostala jsem se na hezkou úroveň, soutěžila jsem i s Ludmilou Formanovou. Pak to přebila touha zkusit silový trojboj a párovou kulturistiku.

Je vidět, že máte dobrý základ, energie z vás přímo číší.

Dnes už se sportu tolik nevěnuju, rodina a tlumočení mě zaměstnávají na 100 procent, ale jsem šťastná. Nedovedu si představit, že bych dělala něco jiného. Vyhovuje mi určitě odosobnění, že nemusím být sama za sebe, jsem „jen“ prostředník.

Základem je komunitní tlumočení: chodím s neslyšícími do jejich zaměstnání, k lékařům, na úřady, na policii, matřiku... Tlumočnicka si objednávají většinou až ve chvíli,

Neslyším, kterých u nás žije 20–40 tisíc. Lze tlumočit i hudbu a zpěv. Ovšem je to náročné. Foto: archiv N. Hynkové Dingové

„Bydlíme v Odoleně Vodě¹ – vybudovali jsme si dřevěný bungalov, kde chceme zestránout. V zahradničení jsem se ale zatím nenašla...“

kdy nastane problém, často tedy běží o vyhocenou, konfliktní situaci.

Nejsložitější to bývá v rodině. Uvedu konkrétní příklad: brali se dva třicetiletí neslyšící a objednali si mě nejen na svatbu, ale i na její předvečer. Nevěsta si přála vyčistit vztah se svými slyšícími rodiči. Za život se nahromadila řada věcí, které jim nedokázala říct tak, aby jí přesně rozuměli.

To musel být silný moment!

Byl. Situaci jsem zvládla, ale pak mi to celé přišlo strašně líto a dlouho jsem o jejich vztazích přemýšlela... Nastanou i chvíle, kdy mě pozice tlumočnicka svazuje, třeba u soudu: nedávno jsem tlumočila neslyšící mamince, jejíž matka měla dojem, že se nedokáže plně postarat o miminko, a požádala o svěření do své péče.

Doufala jsem, že soudkyni logicky dojde, že matka je nejvíc. Marně. Místo toho světila dítě na rok do péče babičky – s odůvodněním, že hluchoněmá neslyší pláč a tím je rizikem. Cítila jsem se zoufale, ale nesměla jsem ze své role vystoupit a říct, že je to nesmysl.

Nejkrásnější okamžiky zažívám u porodů, občas jsem první člověk, který drží v ruce miminko. A jediný, koho rodička vnímá na své straně

Dokážete si ochránit vlastní psychiku?

Do chvíle, než jsem měla svoji rodinu, mě tyhle příběhy hodně pohlcovaly, všichni moji tehdejší přátelé byli neslyšící. Což bylo myslím až nezdravé. K seznámení s manželem došlo v nejvyšší čas. Ale pořád jsem značně emocionální. Mezi neslyšícími v zahraničí mám přezdívku „ta

uplakaná“, protože jsem se na jedné konferenci při loučení kolegy odcházejícího do penze neubráníla slzám.

Jaké tlumočení vás baví nejvíc?

Vyzkoušela jsem snad všechny oblasti od školy po klub seniorů. Pak jsem začala tlumočit na FF UK a později i učit budoucí tlumočnický. Nejkrásnější okamžiky zažívám u porodů, občas jsem první člověk, který drží v ruce miminko. A jediný, koho rodička vnímá na své straně. Stírají se mezi námi profesionální hranice, což beru jako obrovský projev důvěry.

Takové žádosti neodmítám, i když znamenají být určitou dobu v pohotovosti. Vzápětí bývám pozvaná na křtiny a stávám se trochu členem rodiny. Je smutné, když stejné lidi potkám u rozvodu nebo řešíme vážné zdravotní problémy.

Dnes vás lidi znají hlavně z obrazovky. Živé tlumočení je taky nápor na nervy!

Zpravodajství a tiskovky tlumočím teprve od loňského března, přišlo to s korunou, s potřebou přesného informování všech diváků. Je to velký stres, navíc se rychle mění jazyk. Na tiskovky se připravit nemůžu, snad jen celkovým sledováním dění.

U plánovaných zpravodajských pořadů si aspoň rychle přečtu obsah. Zvenčí to vypadá atraktivně, většina těch, kdo uvažují o profesi tlumočnicka, se vidí právě v médiích. Dá mi práci jim vysvětlit, že je to fajn, ale potřebnější budou v komunitní komunikaci, kde tlumočníci stále chybějí. Teprve pak mají nárok vychutnat si nějaký pořad v televizi. Nebo v divadle.

To máte „za odměnu“ vy, že?

Přesně tak. Myslím, že jsme s kolegy vybudovali dobrý systém tlumočení divadelních představení. Začali jsme

¹ Ano, v Odoleně Vodě, je to správně. Skloňování názvu „Odolena Voda“ stanovil ÚJČ jako pro uživatele neprůhledný pojmenovací typ podle vzoru „žena“ (obě části!)

Velká rodina Nadě „spadla z nebe“ a je pro ni v životě na prvním místě.
Foto: archiv N. Hynkové Dingové

Před akcí si musí zahrát ruce, ale speciální cviky nemá. Foto: archiv
N. Hynkové Dingové

jako jedni z prvních v Evropě roku 2002 a spolupracujeme i s neslyšícími tlumočníky. Je to moje dobíječka. Počínaje atmosférou – neslyšící si přijdou odpočinout, pobavit se.

Tlumočit lze vše, i hudbu, muzikály. Paradoxní situace nastane, když herci vypadne text: my musíme jet dál jakoby nic. Texty se proto učíme nazpaměť. Jednou jsme vyjeli s představením pro neslyšící do Alžíru a herci si v půlce řekli: „Co tady děláme, když nás nikdo neslyší?“ Začali si vymýšlet a čekali, co se bude dít. Neslyšící nic nepoznali, protože jsme pokračovali podle scénáře.

Jak lze tlumočit hudbu?

Pouze s důkladnou přípravou. U zpívané písničky si musíte zanalyzovat text, vědět co nejvíc o autorovi, kdy a proč skladba vznikla, zda z radosti nebo třeba smutku ze smrti dítěte...

To vše v textu je, i když možná skrytě. Nejde ale jen o převyprávění příběhu. Je třeba vystihnout i rytmus, melodii. Podle toho děláte různě velké znaky, rychle nebo pomalu, v různé výšce. Cílem je vytvořit plastický vizuální obraz, jako by se neslyšícím přehrával film. Vloni jsme takto připravili muzikál Kdyby tisíc klarinetů v Divadle Semafor.

Tlumočit skladbu bez textu je ještě těžší. Roky jsme tlumočili koncert Podepsáno srdcem na Pražském hradě. V rámci přípravy se nám třeba u hudby ze Star Treku vybavovaly konkrétní obrazy z filmu, které jsme se snažili neslyšícím předvést. Samozřejmě ne každý z nich určitou hudbu nebo divadlo miluje. Když pak utrousí, že se mu představení nelíbilo, neznamená to, že bylo špatně tlumočené. Jen si stejně jako slyšící porovnává odlišné umělecké žánry a dělá si vlastní názor, což je fajn. A vlastně i pochvala pro tlumočníka, neřeší se překlad, ale samotné dílo.

Jak se vám tlumočí filozofické Čtyři dohody v podání Jaroslava Duška?

S Jardou partneríme už spoustu let a museli jsme se k tomu dopracovat. Od běžného divadla přes hry, kde vystupují i neslyšící. Málokdo by to ustál jako on. Neslyšící se o Jardu zajímali čím dál víc a následně si pro tlumočení vybrali právě Čtyři dohody, kde je obrovská část improvizace. Pro tlumočníka noční můra. Zvládnáme to díky tomu, že jsme s kolegyní Kateřinou skvěle sehrané. Z představení odcházíme jako po terapii, uvolněné, je nám zase trochu líp. Navíc je to dobrá osvěta.

Jak to myslíte?

Když slyšící vidí, že tlumočíme do znakového jazyka náročný filozofický text, přestane snad pochybovat o tom, že to lze. Stále se totiž objevují názory, že neslyšící nejsou schopni abstraktního myšlení, že jsou částečně omezení a nesvéprávní. Tahle zkušenost je účinnější než nějaká přednáška.

Stalo se vám někdy větší nedorozumění?

Určitě. Český znakový jazyk má stejně jako němčina zápor až na konci, takže se věta dlouho tváří jako pozitivní a pak se to celé zneguje. Popíšete událost a pak řeknete, že se vůbec nekonala. K tomu přistupuje fakt, že si při tlumočení nemůžete být nikdy na sto procent jistá, že jste předala sdělení přesně tak, jak ho dotyčný myslel. Do hlavy nikomu nevidíte. Vždyť si často nerozumí ani dva slyšící, mluvící jedním jazykem a z jedné rodiny! Proto jsem skeptická a ostražitá. Moji studenti jsou mnohem sebevědomější, nepřipouštějí si pochyby, že by to mohlo být jinak, než jak pochopili.

Kdy jste se nejvíc zapotila?

Velký přešlap jsem udělala kdysi ve firmě, kde pracovala neslyšící starší paní. Její mladý šéf se k ní choval arogantně, ponižoval ji, takže jsem nevydržela být jen za tlumočníka a vynadala jsem mu, jestli si uvědomuje, co říká a zda by se bavil stejným způsobem se slyšícím zaměstnancem.

Nedávno dostala z přemíry tlumočení zánět šlach. Jak to jde, nechá svůj pracovní nástroj raději odpočívat. Foto: archiv N. Hynkové Dingové

Uznal, že ne. Ale ve výsledku jsem té paní spíš zavařila, než pomohla.

Zapotila jsem se taky při posledním tlumočení projevu našeho prezidenta. Na to není žádná příprava a přišla fáze, kdy jsem neporozuměla přesně jeho narážce, nevěděla jsem, jak to myslí, co chce říct. Vyžívá se v bonmotech, dělá spoustu odboček. Neexistuje možnost poprosit ho o zopakování, vysvětlení. A jelikož jde o velmi formální věc, nesmí být nic poznat. Naštěstí jsem vše zvládla.

Kdy a jak vlastně vznikl znakový jazyk?

Znakové jazyky se liší v každé zemi a nemají psanou podobu, neznáme tedy jejich přesnou historii. Neslyšící říkají: „Kdo ví, jak to bylo, znakový jazyk byl úplně první způsob, jak se lidi dorozumívali! Až později, když ruce obsadila práce, přešli na mluvení.“

Něco na tom je... Existují prameny z 16. století, že proběhla svatba, kde neslyšícímu snoubenci tlumočil prostředník. Jednu z prvních škol pro neslyšící otevřeli v 18. století ve Francii. Z téže doby je znám i český znakový jazyk a naše vzdělávání neslyšících se považuje za velmi pokrokové. Před časem přijela misionářka z USA a byla přímo unesená, že je mnohem vizuálnější a hezčí než ostatní.

Manžel neznakuje, ale když se u nás objeví neslyšící řemeslníci, nemá problém se domluvit. I pro syna je komunikace s neslyšícími běžná věc

N. Hynková Dingová patří v oboru tlumočení znakového jazyka k absolutní špičce. Foto: Petr Horník, Právo

Mezi jednotlivými znakovými jazyky lze překládat, na setkání zástupců členských zemí na půdě Evropského parlamentu se roku 2016 tlumočilo do 37 znakových jazyků. Úžasný zážitek!

Vaše rodina ovládá znakový jazyk?

Manžel ne. Ale když se u nás objeví neslyšící řemeslníci, nemá problém se s nimi domluvit. Pracovně se pohybuje v jiném světě: podniká, má motoobchod. Ze své záliby – je vášnivý motorkář – si vybuodoval profesi. Sedmiletý Mikoláš znakový jazyk aktivně nepoužívá, ale dobře rozumí. Chodil do školky, kde jsem kdysi učila, a setkávat se s neslyšícími je pro něj zcela běžná věc. Když starší bratr zmínil novou partnerku, jeho první otázka byla: „Je slyšící nebo neslyšící?“

Vy jste taky motorkářka?

Nemohla jsem jinak. Jezdím sama na větším skútru a na velké motorce s manželem. Teď koupil sajdkáru, abychom mohli vyrážet i s Mikym. Milujeme výlety do přírody. Taký lyže, brusle a potápění. Občas si jdu kondičně zaběhat a jednou bych se chtěla vrátit k trénování atletiky dětí. Ale rodinná sounáležitost je pro mě na prvním místě. Konkrétnější vizi nemám, je taková zvláštní doba, učím se moc neplánovat a užívat si současnost.

Děkuji za rozhovor

Klára Řihová, deník Právo, příloha Styl

Zdroj: <https://www.novinky.cz/zena/styl/clanek/nada-hynkova-dingova-cesky-znakovy-jazyk-je-krasny-40351585>

Přejete-li si zveřejnit v Soudním tlumočnicku svoji inzerci, napište na kstcr@kstcr.cz

O STATEČNÉM SOUDNÍM PŘEKLADATELI

Každá správná pohádka je (byť nedokonalou) analogií nepravostí reálného světa a v každé správné pohádce zápasí dobro se zlem. V této pohádce je zlo představováno laxností soudního systému a dobro úmyslem soudního překladatele udělat věci tak, jak se v jeho oboru věci dělat mají.

Pohádka není moc úsměvná, ale snad čtenáři – vzhledem k situaci, kterou museli soudní tlumočníci a soudní překladatelé na počátku roku 2021 zažívat – prominou. Doufejme, že zůstane jen u pohádky a že se nikdy nestane skutečností

Klára Žejdlová

Byl jednou jeden bohatý Saturnian. Že na Saturnu nikdo nežije? Ale kdepak! Saturniané jsou dokonce hodně podobní nám lidem – jsou mezi nimi hodní i zlí, chytří i hloupí, mazaný i naivkoví. Mluví svým jazykem a když přiletí na Zem, při domluvě jim pomáhají tlumočníci. Saturnština je totiž jazyk jako každý jiný.

Takže ...ten mazaný a bohatý Saturnian, jménem Bonifác, koupil na Zemi od člověka Vény domek. Co domek, pořádná vila to byla! Nechyběl vlastní sad a bazén a taky stáj pro koně, ty totiž na Saturnu neznají a jezdit na nich můžou jen na Zemi. Jenže, jak se tak stává, občas člověk (v našem případě člověk Věna) narazí na vychytralého a mazaného... Saturniana, Bonifáce. Tenhle vilu i s koňmi totiž Bonifác hned poté, co ji od Vény koupil, prodal dalšímu Saturnianovi Pankrácovi, ale než se Pankrác dostal ze Saturnu na Zem, odvezl si Bonifác koně s sebou na Saturn.

Je jasné, že si to Pankrác nenechal líbit, a tak se na Saturnu o koně začali soudit. Bonifác tvrdil, že najednou všichni koně zemřeli, že byli nemocní a že na Saturn žádného neodvezl. A že za ně nic vracet nebude, ať peníze vrátí Věna, od kterého nemocné koně koupil. Jako supi se ti dva Saturniané vrhli na Věnu! Jenže Věna nebyl hloupý a před prodejem koňů je nechal prohlédnout veterinářem a nechal si vystavit potvrzení, že jsou zdraví. Potvrzení předal Pankrácovi, který ho hned nechal přeložit soudním překladatelem, aby ten překlad nemohl nikdo namítat...

Jenže netušil, že překlad zadal v tu nejhorší možnou dobu! Věna byl totiž z Česka a psal se leden 2021. Pankrác předložil saturnskému soudu Jaromírem, nejlepším česko-saturnským soudním překladatelem, provedený soudní překlad a těšil se, že spor bude rychle ukončený a Bonifác mu vrátí peníze za koně. Jenže se přepočítal. Bonifác byl sice mazaný, ale najal si ještě mazanějšího saturnského advokáta! Toho napadlo, že pořádně zkontroluje přeložený dokument, který byl hlavním důkazem, díky kterému by

Bonifác soud prohrál. A nemýlil se! Našel přesně to, co hledal: soudní překlad byl neplatný!

Říkáte si, jak je to možné? Že by zrovna Jaromír odevzdal špatně provedený překlad? To přece není možné? Jaromír nikdy nechybje! No... on nechyboval ani tentokrát, ale byl hlavně překladatelem, ne právníkem. A tak v dobré míře konal tak, jak mu všichni doporučovali. Jako doposud uvedl na poslední straně překladu doložku s údaji o překladu a své kulaté razítko. Jenže tu byl malý problém. Vlastně dva.

Deníky, do kterých psal čísla překladů, se vedly jen do konce roku 2020, nová evidence, která měla být moderní, elektronická a on-line, ještě nefungovala. Takže nemohl napsat do doložky číslo překladu a překlad zůstal bez čísla. Pro Saturniany to byl velký problém – když je dokument úřední, musí mít své oficiální číslo, aby šel dohledat v registru, jinak to není úřední dokument. Z vyhlášky navíc Bonifácův advokát věděl, že i v Česku to tak je, že má být

JUDr. Klára Žejdlová

je tlumočnicí a překladatelkou pro jazyk italský. Profesionálně tlumočí a překládá od roku 2000. Byla též řádnou členkou Komory soudních

tlumočnicků. Je zapsána jako soudní tlumočnicka na Velvyslanectví italské republiky v Praze. Je také členkou Italsko-české obchodní a průmyslové komory. Specializuje se na právní a technické překlady a na překlady internetových stránek.

v doložce uvedeno číslo položky, pod kterou je překlad veden v evidenci.

Snad ještě větší problém bylo ale razítko, které připojil Jaromír ke svému podpisu – bylo na něm totiž uvedeno „Tlumočník jazyka saturnského“! A Bonifácův advokát si toho všiml. Nechal si totiž přeložit zákon a vyhlášky, podle kterých Jaromír vyhotovil překlad. No a hned na začátku zákona bylo napsáno, že jsou soudní tlumočníci, kteří tlumočí (tedy ústně), a soudní překladatelé, kteří překládají (tedy písemně). Tlumočník nemůže dělat soudní překlady, překladatel nemůže soudně tlumočit. Navíc nebylo z razítka jasné, jestli vlastně Jaromír umí česky, čeština na razítku uvedena nebyla.

Co čert nechtěl, Bonifácův advokát byl z těch, co si všimnou i špatné čárky, pokud by jim mohla hrát do noty. A tady byly čárky hned dvě!

Hned tedy napadl platnost Jaromírem provedeného překladu, protože pokud se mu povede ho zneplatnit, snadno spor pro Bonifáce vyhraje. Chudák Jaromír! Protože Pankrácův advokát se hned do něj pustil, on je přece odpovědný za správnost jím provedeného překladu! Co teď? Jaromír musí prokázat, že je překlad platný! Ale jak to všechno saturnskému soudu dokázat? Bude muset najít dalšího saturnského soudního překladatele, který mu přeloží zákon a vyhlášky, kterými se řídil, on sám to přeložit nemůže. Ale ouha... on se přece neřídil přesně zákonem a vyhláškami, to nešlo! Bude muset přeložit i to doporučení, které našel na stránkách pro soudní tlumočníky...

Ale jak to? Ono už to tam není?!? Jak je to možné?!? No jo, ono už uplynulo pár měsíců, přece jen soudy jsou vleklé, navíc nějaký čas trvalo, než jeho překlad došel na Saturn... Mezitím se všechno dořešilo, evidence funguje (ale nikdo se zpětně nedopídí, že v den, kdy Jaromír vyhotovil překlad pro Pankráce, ještě nefungovala), i on sám už má nové razítko, na kterém se krásně vyjímá „Jaromír NOHA – soudní překladatel jazyka saturnského a českého“. Ale musí něco vymyslet! Pankrácův advokát mu totiž hrozí, že pokud soud jeho vinou prohraje, bude muset koně zaplatit ze svého! Kde by na to vzal peníze? Ani do konce života by

ten dluh nesplatil! Musí to zkusit nějak jinak, nějak musí dokázat, že jeho překlad je platný!

Naštěstí mu další soudní tlumočníci a překladatelé pomohli a Jaromír poslal saturnskému soudu svědectví desítek z nich o tom, že na začátku roku 2021 to v Čechách fungovalo trochu jako v Kocourkově a nad spoustou věcí se přivíraly oči, jen aby bylo možné provádět soudní překlady a spouště lidem pomáhat. Nezbyvalo mu nic jiného než doufat, že to bude saturnskému soudu stačit a rozhodne, že jeho soudní překlad je platný. A že díky tomu překladu vyhraje Pankrác soud a Bonifác mu bude muset zaplatit všechny soudní výlohy, včetně těch Jaromírových. A že jich nebylo málo! Soudní překlady zákona, vyhlášek, svědectví ostatních soudních překladatelů a tlumočnicků, jednou musel dokonce na Saturn k soudnímu jednání, také si musel na Saturnu zaplatit advokáta...

To všechno musel zaplatit ze svého, ale dělal to proto, že byl přesvědčený, že má pravdu a překlad je platný, přece mu to tak říkali, že bude! A hlavně ani nechtěl myslet na to, co by se stalo, kdyby překlad neuznal saturnský soud platným, nebo kdyby pak Pankrác soud prohrál. V prvním případě by přišel o střechu nad hlavou – svůj nový dům, na který šetřil celý život, musel zastavit, aby mu banka půjčila peníze na vedení sporu o platnost jeho překladu. Ve druhém případě by se musel dohadovat s Pankrácem, aby mu jeho výlohy zaplatil on... Možná by nechtěl a Jaromír by se musel soudit v Česku s těmi, co mu tak špatně poradili, aby před zákonem přimhouřil oči... Byl by to takový nekonečný příběh a kolotoč...

Chtěli byste teď slyšet nějaký šťastný konec? A pak ještě „Zazvonil zvonec a pohádka byl konec“? Já bych to moc ráda napsala, ale nejde to. Tahle pohádka totiž šťastný konec ještě nemá, a i ten zvonec je jaksí v nedohlednu... Tak nám, soudním tlumočnickům a překladatelům, přejte, ať se toho šťastného konce dočkáme co nejdříve a ať zůstane jen u pohádky...

Zdroj: zejdlova.blog.idnes/blog; 4. 1. 2021.

Starší elektronické verze Soudního tlumočnicka v barevném provedení jsou volně ke stažení na webových stránkách KST ČR® www.kstcr.cz/cz/bulletin

NOVÁ ÚPRAVA SOUDNÍHO TLUMOČNICTVÍ

Soudní tlumočníci se po více než padesáti letech začínají řídit novými pravidly (dosud platil zákon č. 36/1967(!) Sb., o znalcích a tlumočnících). Pokud však soudci doufali, že teď snáze seženou dobrého tlumočnicka, budou zklamáni. Předpisy samotné i jejich uvádění do praxe budí přinejmenším rozpaky, a to celou řadou nových problémů, které nová pravidla nastolila, namísto aby ty zastaralé, přežitě odstranila

Pavel Mašarák

V lednu 2021 nabyl účinnosti zákon č. 354/2019 Sb., o soudních tlumočnických a soudních překladatelích, vyhláška č. 506/2020 Sb., o výkonu tlumočnické a překladatelské činnosti, a také vyhláška č. 507/2020 Sb., o odměně a náhradách soudního tlumočnicka a soudního překladatele. **Změny, které nové předpisy pro soudní tlumočnicka a překladatele přinášejí, jsou zásadní.** Agendu soudních tlumočnicků a překladatelů už nespravují krajské soudy, ale centrálně Ministerstvo spravedlnosti. Došlo k legislativnímu oddělení tlumočnicků od znalců a rozdělení činnosti dosud vykonávané soudními tlumočnickými na činnost tlumočnickou a činnost překladatelskou, přičemž každá vyžaduje samostatné oprávnění. Soudní tlumočnick je oprávněn pouze k tlumočení, tedy ústnímu převodu z výchozího do cílového jazyka, nikoli však už k překladu, tedy převodu písemného textu. Tato činnost je nyní vyhrazena soudnímu překladateli. Tlumočníci jmenovaní před účinností nového zákona jsou oprávněni vykonávat obě činnosti ještě pět let.

K dosavadním problémům přibudou nové

Pokud bylo cílem nové úpravy soudního tlumočnictví „... především zkvalitnění výkonu tlumočnické činnosti“, jak se tvrdí v důvodové zprávě k zákonu, lze už nyní konstatovat, že tohoto cíle nebude dosaženo. Kvalitního výkonu tlumočnické/překladatelské činnosti totiž nelze dosáhnout jinak než prostřednictvím svědomitého, vysoce kvalifikovaného a dobře připraveného tlumočnicka/překladatele (dále pro zjednodušení jen „tlumočnicka“). A protože takový tlumočnick nemá žádnou povinnost pracovat pro stát jako tlumočnick soudní, musí ho stát nejprve získat. Co by tedy mohlo dobrého tlumočnicka přesvědčit, aby podstoupil nákladné vzdělání, složil vstupní zkoušku za 3 000 Kč, zapísoval spoustu údajů do elektronické evidence, byl připraven ve dne v noci i na úkor svého volna podat tlumočnický úkon téměř bez možnosti odmítnutí a plnil další povinnosti, to vše pod hrozbou pokuty až 300 000 Kč? V zásadě jen tři věci (ideálně všechny současně): odpovídající odměna, dobré podmínky k práci a prestiž služby státu.

A výsledek... ?

Vyšší sazby odměn byly cukrem, kterým Ministerstvo spravedlnosti argumentovalo vždy, když zazněla kritika, že nový zákon ukládá tlumočnickům příliš mnoho povinností a je příliš represivní, což odradí tlumočnicka od výkonu činnosti. A výsledek? Horní hranice základní sazby za hodinu tlumočení nebo normostranu překladu se zvyšuje o 100 Kč (z 350 Kč na 450 Kč). Příprava na tlumočení (např. seznámení se s dokumenty ze spisu), která je k dobrému tlumočnickému výkonu nezbytná a patří k zásadám dobré praxe, nebude hrazena, jak vyplývá z § 12 odst. 3 písm. a) vyhlášky o odměně, což odměnu de facto snižuje. Špičkový tlumočnick na volné noze se kvůli tlumočení u soudu za sazbu v uvedené výši (bude-li mu vůbec přiznána, viz níže) nevzdá soukromé zakázky za odměnu několikanásobně vyšší. Notabene když nad ním bude viset hrozba, že bude muset dlouho předem sjednanou soukromou zakázku zrušit, bude-li předvolán krátkodobě, a stát se tak nespolehlivým obchodním partnerem. Je-li totiž zadavatelem orgán veřejné moci, může tlumočnick úkon odmítnout jen ve velmi omezených případech (§ 19 zákona).

Ministerstvo spravedlnosti se hájí tím, že navrhovalo horní sazbu odměny ve výši 600 Kč/hod./normostrana, Ministerstvo financí ale na takové zvýšení neuvolnilo prostředky. To je ale zarážející postup: Ministerstvo spravedlnosti léta připravuje novou úpravu, která soudní tlumočnicka výrazně více zatíží, a nemá předem zajištěny finanční prostředky, které by tuto zátěž kompenzovaly a tlumočnicka motivovaly a které navíc všude slibuje?

Odměna jako tekuté písky

Připusťme však, že množství peněz přidělovaných justici nemůže Ministerstvo spravedlnosti ovlivnit a podívejme se na to, co ovlivnit mohlo. Zůstaneme-li ještě u odměny, je letitou příčinou sporů mezi orgány veřejné moci a tlumočnicka skutečnost, že odměna není stanovena pevnou sazbou, ale rozmezím (původně 100–350 Kč/hod./normostrana, nově 300–450 Kč/hod./normostrana).

Výše odměny v rámci tohoto rozmezí se má podle § 8 vyhlášky o odměně (stejně jako tomu bylo doposud) stanovovat subjektivně „... podle náročnosti tlumočnického nebo překladatelského úkonu a míry odborných znalostí, které bylo třeba k jeho provedení vynaložit“. Podle čeho ale má, resp. je schopen, soudce nebo policista tuto náročnost a míru odbornosti posoudit, když nezná daný jazyk a není odborníkem na tlumočení?

Nová vyhláška o odměně přitom stejně jako ta stará prováděcí zároveň umožňuje sazbu zvýšit, například právě při „... projevu zvláště náročném na přesnost nebo odbornost tlumočení“ (§ 7 odst. 1 písm. a), i snížit, například při nekvalitním provedení úkonu (§ 10). Nově k tomu přistupuje další snížení hranice sazby o 20 % při úkonech „... spočívajících v tlumočení nebo překladu jednoduchých, v podstatě stejných, obdobných nebo opakujících se projevů“ (§ 7 odst. 4 vyhlášky).

Těžko říct, jak si autor této formulace představuje jednoduchý nebo opakující se projev během tlumočení a jak se bude posuzovat, co takovým projevem je a co už nikoli. Snaha, aby tlumočnická náhodou nebyl přepřáčen, je až komická. Buď jak buď, přibyl třetí činitel vstupující případně do výpočtu. Odměna tlumočnicka se tak stala „tekutým pískem“: i když odvede stejnou práci, může být odměna po každé jiná a nikdy není jisté, jak vysoká nakonec bude. Přizná-li mu soudce odměnu na dolní hranici snížené o 20 %, bude tlumočnick pracovat za 240 Kč/hod.

Pavel Mašarák

Soudní tlumočnick a soudní překladatel z jazyka německého, člen KST ČR. Překládá právní texty a úřední dokumenty z němčiny do češtiny a z češtiny do němčiny.

Vystudoval germanistiku (Mgr.) na Filozofické fakultě a obor Vyšší justiční úředník (Bc.) na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Kromě toho absolvoval mnoho specializovaných kurzů.

Pohyblivý základ a složitý výpočet odměny bude představovat komplikaci i pro soudce a vyšší soudní úředníky, až budou odůvodňovat případné snížení odměny. Výpočet odměny a její přiznání by přitom měly být jasným, jednoduchým, rutinním úkonem, protože soudce má soudit a tlumočnick tlumočit – a ne ztrácet čas formalitami okolo. Soudní tlumočnicki proto požadovali, aby bylo rozmezí odstraněno a základní sazba stanovena stejně jako například v Německu pevnou sazbou. Nebylo jim vyhověno. Proč si ministerstvo dává práci s novou úpravou, když v ní ještě prohloubí nešvary z té staré?

Tlumočnick jako vážený spolupracovník?

Nemá-li stát peníze na motivující odměnu, mohl se vydat druhou cestou: dát najevo, že si tlumočnicků váží, posílit jejich prestiž a minimalizovat zbytečné povinnosti a administrativní zátěž, tedy snížit množství práce, kterou musí tlumočnick vykonat nad rámec tlumočení. Také tuto příležitost ministerstvo dokonale promrhalo. Už v důvodové zprávě se objevovaly věty, které dávaly tušit, jak ministerští úřednicki na tlumočnicki nahlíží a jak si představují prostředky ke zkvalitnění profese: „V první řadě by se jednalo o posílení výkonu dohledu nad osobami vykonávajícími tlumočnickou a překladatelskou činnost a související zpřísnění a zefektivnění správních trestů.“

Posíleným dohledem a vysokými pokutami ale nelze nikoho přimět, aby dobře tlumočil/překládal. Zkušenosti a znalosti potřebné ke kvalitnímu tlumočení/překládání se získávají po léta, každodenní praxí a nákladným studiem. Přístup ministerstva odradí právě ty zkušené a obětavé tlumočnicki, kteří byli ochotni chodit tlumočit k soudu, i když se jim to nevyplácelo. Však už se také – soudě podle informací z profesní komunity – plní skříň vrácenými razítky, a nejsou jen od neaktivních tlumočnicků, jak se domnívá pan ředitel Martin Richter (*Ministerstvo spravedlnosti*) v souvislosti se znalci¹ (*pozn. red.: M. Richter, ředitel odboru dohledu na MSp, již z této funkce odešel, míří do advokacie, zpráva k 30. 1. 2021*).

Proměna tlumočnického stavu k lepšímu?

Ministerstvo zřejmě spoléhá na to, že nově zavedený zákonný nárok na jmenování (§ 11 odst. 3 zákona) místo dosavadního uvážení předsedy krajského soudu naplní seznam tlumočnicků a překladatelů novými jmény. Pomineme-li, že to je v rozporu s dalším deklarovaným cílem nové úpravy, a sice „stabilizací tlumočnického a překladatelského

¹ Podle ředitele odboru insolvenčního a soudních znalců Ministerstva spravedlnosti Martina Richtera se běžný znalec nemusí bát, že by mu za ojedinelý exces hrozila maximální výměra pokuty: „Až třetina znalců je neaktivních. Předpokládáme, že s novým zákonem vrátí razítko.“ Část znalců kritizuje, že norma zavádí drakonické trestání a že zvýšení znalečného nepokryje ani inflaci. Podle Richtera se resort bude snažit o další zvyšování odměn, přestože to v rozpočtově napjaté době není snadné. Zdroj: Česká justice, <https://www.ceska-justice.cz/2020/12/>, cit. 30. 12. 2020

odvětví“, troufám si říct, že tomu tak nebude. Proč by tlumočník nějakého vzácného jazyka, který bude mít ročně v nejlepším případě jen několik málo úkonů, usiloval za výše uvedených podmínek o zápis? Přesto stát takového tlumočníka potřebuje, například dojde-li k zadržení cizince hovořícího tímto vzácným jazykem. Ministerští úředníci argumentovali tím, že pokud nemůže orgán veřejné moci ustanovit tlumočníka zapsaného v seznamu, má možnost ustanovit jednorázově osobu v seznamu nezapsanou (§ 26 zákona). To je ale v rozporu se samotným smyslem institutu soudního tlumočnictví, kterým přece je, že je „... již předem určen stálý přísežný tlumočník, u něhož všechny podmínky řádného tlumočnictví jsou zjištěny, protože vyhledávání vhodné osobnosti v jednotlivých případech by bylo neúsporné“ – když si vypůjčíme slova důvodové zprávy k zákonu o přísežných tlumočnících z roku 1937. Možnost ustanovit tlumočníka jednorázově má navíc pouze orgán veřejné moci a nikoli už soukromá osoba, která také může potřebovat ověřený překlad – bez ověřeného překladu rozsudku o rozvodu se například nevdá/neožení s cizincem.

Nulový smysl ministerstva pro praktičnost

S úsilím Ministerstva spravedlnosti o všeobjímající centrální dohled ostře kontrastuje naprostá nepřipravenost přechodu na nové předpisy. Důsledky této nepřipravenosti přitom dopadají opět jen na tlumočníky. Tlumočnický portál ministerstva, který vypadá, jako by ho vytvořili sami úředníci na koleně, sice avizuje vzdělávací videa a statistiky zkoušek, **den před účinností nového zákona a nových vyhlášek na něm ale chybí praktické informace potřebné k výkonu činnosti podle nových předpisů**. Měl by tam být například vzor nové překladatelské doložky nebo třeba ujištění, jak naložit s překlady zadanými ještě za účinnosti starého zákona, ale dokončenými až po novém roce. Nic z toho ale portál neobsahuje. Tlumočníci ministerstvu během prosince poslali přinejmenším desítky dotazů, ministerstvo ale mlčí.

Jeden zdánlivě nepodstatný příklad za všechny: všichni tlumočníci jmenovaní podle starého zákona dosud razítkovali ověřené překlady pečeti s nápisem „tlumočník“. Podle nového zákona je ale překlady oprávněn vyhotovovat pouze soudní překladatel (§ 2 odst. 2), který musí na překlad, resp. tlumočnickou doložku připojit otisk překladatelské pečeti odpovídající ustanovením § 20 prováděcí vyhlášky. Potvrzení opravňující k objednávce a převzetí pečeti má překladateli vydat ministerstvo (§ 11 odst. 4 zákona). **Můžete třikrát hádat, zda někdo z tlumočnicků toto potvrzení k výrobě pečeti se státním znakem obdržel.** Kdyby ho výrobce razítek opravdu vyžadoval, nelze od ledna dodávat ověřené překlady v souladu se zákonem.

Ilustrační foto, pracovní příležitost v Bille: skladník/skladnice, za 230 Kč/hod. Obr. doplnila redakce ST.

Poptávka po nich se ale nezastaví do doby, než se ministerstvo uráčí snížit k praktickým činnostem.

A nejen to: nejsou zatím k dispozici nové průkazy a chybí dokonce i elektronická evidence úkonů, do které je tlumočník podle § 28 odst. 2 zákona povinen úkony zapisovat (pod pokutou až 50 000 Kč). Ministerstvo to vyřešilo šalamounsky uplatněním zásady „nemožné nezavazuje“. Vypadá ale takto řádný výkon veřejné správy, zvláště když ministerstvo uplatňuje vysoké nároky na všechny ostatní?

Přechod na nové předpisy tak potvrzuje to, co ukázala už jejich příprava: úředníci ministerstva odpovědní za profesní legislativu se často „vzpírají racionalitě“, i když jsou uváděny léty prověřené argumenty, a chybí jim „smysl pro praktičnost“, resp. zkušenosti z praxe. Názorně to bylo vidět na (naštěstí zavrženém) nápadu, že by tlumočník tlumočící u notáře musel požadovat, aby byly v notářském zápisu uvedeny údaje povinně zapisované do evidence tlumočnických úkonů, a na námitku obtížné realizovatelnosti a naprosté zbytečnosti bylo odpovězeno, že i notář se musí řídit právními předpisy.

Rozbor dalších nesmyslů, které bohužel zavrženy nebyly a do nové úpravy se dostaly, by přesáhl možnosti tohoto příspěvku.

Mylné přesvědčení, že čím podrobněji nějakou činnost upravím, tím bude lepší, pak vede k tomu, že vznikají zbytečně složité texty, které se obtížně připomínají. Celkově lze konstatovat, že je nová úprava soudního tlumočnictví promarněnou příležitostí vytvořit moderní jednoznačně srozumitelné tlumočnické předpisy, které minimalizují příležitost ke sporům a motivují své adresáty k dobré práci.

Zdroj: Česká justice, <https://www.ceska-justice.cz/blog/nova-uprava-soudniho-tlumocnictvi/>; 1. 1. 2021

DŮLEŽITÁ POMOC SOUDŮM ZA ŽEBRÁČKOU MZDU

Kronen Zeitung, jeden z největších rakouských deníků, přinesl článek o finančním ohodnocení soudních tlumočnicků u našich sousedů. I zde je práce soudních tlumočnicků nezastupitelná. Bez nich nelze v mnohých případech udělat vůbec nic. Přesto jsou státem placené tarify zhruba 60 % pod obvyklou úrovní na trhu

Překlad Pavlína Lössl

Dennodenně dávají právnímu státu k dispozici svoje jazykové znalosti: soudní tlumočníci. Kritika jejich finančního ohodnocení je však v poslední době slyšet stále hlasitěji. Soudní tlumočníci žádají již dlouhodobě v Rakousku odkládané dorovnání tarifů.

Všeobecní přísední a soudně certifikovaní tlumočníci, krátce soudní tlumočníci, jsou k dispozici soudům a orgánům, jako policii, azylovým úřadům, matrikám a podobně. Plní požadavky definované zákonodárcem a musí vykazovat speciální odborné znalosti.

Pokud některý soud například v Tyrolsku řeší delikt podezřelého, který neovládá německý jazyk, je zapotřebí tlumočnicka, který jeho výpověď pravdivě a kvalifikovaně převede do němčiny. K činnosti tlumočnicků patří navíc i písemné překlady.

Čísla dokládají, že bez takovýchto tlumočnicků se v mnoha případech před soudem nic nepohne. Jen ve Vídni je v každé druhé trestní věci potřeba tlumočnicka. To znamená, že soudní tlumočníci poskytují naprosto nezastupitelnou pomoc.

Kronen Zeitung je jeden z největších rakouských deníků, který vychází již více než sto let (od roku 1900), a který je považován za nejúspěšnější novinový titul nejen v Rakousku, ale i v celé Evropě

Již 13 let nebyla dorovnána inflace

Ovšem za tuto pomoc spolková země Tyrolsko neposkytuje odpovídající odměnu, aspoň tak je tomu podle poslankyně za tyrolskou sociální demokracii Selmy Yildirim: „Finanční situace soudních tlumočnicků je již několik let zcela překerní. Již 13 let nebyla ani dorovnána inflace. Mnoho z nich pracuje na volné noze a ze svých příjmů nedokáže vyžít. Tím jsou soudní tlumočníci vhnáni do překerních pracovních podmínek a s tím nemůžeme v žádném případě souhlasit.“

Selma Yildirim, poslankyně za tyrolskou sociální demokracii: Již 13 let nedostávají soudní tlumočníci ani inflační dorovnání. Mnozí se svým příjmem nedokáží vyžít.

V trestním řízení nebo za práci u policie dostávají soudní tlumočníci 24,50€ za první půlhodinu, za každou další půlhodinu potom 12,40€.

Rozhodnutí o vině a nevině

Výsledkem jsou starosti o novou generaci tlumočnicků. „V posledních letech se počet soudních tlumočnicků snížil na polovinu, průměrný věk je více než 60 let. Úřady musí improvizovat a stále častěji přibírají nepřezkoušené tlumočnický. Tím samozřejmě trpí kvalita“, vysvětluje politička.

V rozpočtu státu na rok 2021 jsou soudní tlumočníci opět odkazováni na budoucnost. „Přitom bylo už dávno načase, aby byly tyto tarify přizpůsobeny inflaci. Správný překlad může rozhodovat o vině a nevině, což by mělo odrážet i finanční ohodnocení této práce“, říká Selma Yildirim.

Podala proto ústavně právnímu výboru Národní rady (Nationalrat, jedna ze dvou komor rakouského parlamentu, dolní komora) žádost o rozhodnutí: „Žádám ministryni Almu Zadić, aby se zasadila o to, že bude navýšena hodinová sazba,

„kteřá aspoň pokryje vývoj inflace od roku 2007.“ Tato žádost však byla vládnoucími stranami ÖVP (Österreichische Volkspartei, Rakouská lidová strana) a Zelení odložena.

Že je situace napjatá potvrzují i dvě soudní tlumočnice, které již léta toto povolání v Tyrolsku vykonávají, v rozhovoru pro Krone Tyrolsko – viz níže.

Jana Petris

INTERVIEW 1

Jana Petris (42) je tlumočnicí českého jazyka.

„Před každým tlumočením jsem nervózní.“

Jana Petris (42) je již pět let soudní tlumočnicí českého jazyka na volné noze. V rozhovoru hovoří o výzvách a jednom zcela speciálním případu.

Co je na Vaší pracovní činnosti zvláštního?

Je to opravdu velice rozmanitá práce plná výzev. Dostanu předvolání k soudnímu jednání, předem ovšem nikdy nevím, o jaký delikt se bude jednat.

Co je na tom složité?

Umím sice velice dobře německy, přesto ale neznám každé jednotlivé slovíčko. Jsem pokaždé nervózní, protože tlumočení se děje před soudcem. Kromě toho se často stává, že termíny jsou určovány narychlo. Před nedávnem jsem musela například během 30 minut být u dálniční policie ve Wiesingu. A optimální není samozřejmě ani odměňování.

Jaký je to pocit tlumočit pro zločince?

Jen zřídka přijdu do kontaktu s těžkými zločinci. K nejtěžším trestným činům patřilo dosud lehké ublížení na zdraví a krádež. Obžalovaných mi zatím spíš bylo líto. Jednalo se například o mladé lidi, kteří byli zapleteni do obchodů s drogami, aby si dokázali financovat životní náklady. To je smutné.

Jaké tlumočení Vám utkvělo zvláště v paměti?

Jeden mladý muž chtěl zaplatit své dceři náklady na studium na univerzitě. Ovšem chyběly mu peníze. Proto jel do Kitzbühlu a tam se vloupal do domu. Najednou před ním stál vyděšený šestiletý syn rodiny, která tam bydlela. Tento mladý muž jej uklidnil a následně zavolał jeho matku a nechal se zatknout.

Mary Heaney Margreiter

INTERVIEW 2

Mary Heaney Margreiter má mnoho zkušeností.

„Své povolání vykonávám již dlouhých 40 let.“

Mary Heaney Margreiter vykonává povolání soudního tlumočnicka anglického jazyka na volné noze již zhruba 40 let. A stále toto povolání miluje.

Co je na Vaší pracovní činnosti zvláštního?

V podstatě je to velice dobrý pocit, pokud můžu přispět k tomu, aby všechno bylo v pořádku a správně z hlediska jazykového i právního. To zejména proto, že naprostá většina z nás nejsou vystudovaní právníci. Kromě toho je to velice zajímavé pracovat na soudu. Kvůli pandemii korony jsem musela odmítnout několik poptávek, protože momentálně nechci chodit mezi lidi. Soudní jednání mi velice chybějí.

Co je na tom složité?

Já jsem tlumočnick anglického jazyka a musím tlumočit osobám z celého světa – například pro Angličany, Američany, Skoty, Afričany, Skandinávce ... A musíme umět zacházet s úrovní vzdělání těchto osob, kterým tlumočíme. Jednou jsem tlumočila člověku, který byl obžalován ze znásilnění. Uměl sice trochu anglicky, ne ale dost dobře. Prosila jsem soud, aby byl přibrán tlumočnick jeho mateřštiny. Máme opravdu velkou zodpovědnost.

Je tato zodpovědnost odpovídajícím způsobem ohodnocena?

Ne, finanční ohodnocení vůbec neodpovídá, zejména vzhledem k právě zmíněné náročnosti. Nedostáváme dorovnání inflace a ani v rozpočtu na rok 2021 nejsme zmíněni. Nedokážu si vysvětlit, čím to je. Pokud to takhle půjde dál, tak nebude v Rakousku zhruba za deset let žádný soudní tlumočnick.

Zdroj: Kronen Zeitung, speciální vydání pro spolkovou zemi Tyrolsko; 12. prosince 2020

REFORMA STAVOVSKÝCH PŘEDPISOV V ČESKEJ REPUBLICE

Prijatou reformou sa v Českej republike v roku 2021 zaviedol model, ktorý v Slovenskej republike funguje už od roku 2004. Už od vtedy je na Slovensku činnosť tlmočnikov a prekladateľov oddelená a osobne to považujem za dobré rozhodnutie. Pre príklad, ak vychádzame z najčastejšie používanej sadzby pre veľké jazyky, t. j. 19,92 € za normostranu/hodinu, podľa aktuálneho prepočtu kurzov to zodpovedá približne sume 522 Kč

Juraj Kotrusz

Posledných pár mesiacov som z diaľky sledoval prijímanie nových právnych predpisov upravujúcich činnosť úradných prekladateľov a tlmočnikov v Českej republike a spomenul som si na vlastnú skúsenosť pred pár rokov, keď sa pripravovala reforma stavovských predpisov v Slovenskej republike, ktoré však nakoniec namiesto prijatia úplne nových predpisov vyústila „len“ do rozsiahlej novelizácie zákona a vyhlášok v roku 2018.

Preto ma v prvom rade zaujalo, že českí kolegovia až doposiaľ fungovali s viac než päťdesiatročnou právnou úpravou a teraz sa s obavou pýtajú čo tieto novinky prinesú.

Pozrime sa na to aké najdôležitejšie zmeny reforma v Českej republike prináša a ako je na tom v porovnaní s ňou právnou úpravou činnosti úradných tlmočnikov a prekladateľov v Slovenskej republike.

Rozdelenie úloh medzi tlmočnikov a prekladateľov

V Českej republike až doposiaľ vykonávali činnosť len (úradní) tlmočníci, ktorých úlohou bolo tlmočiť aj prekladať. Prijatím novej právnej úpravy sa úlohy rozdelia medzi tlmočnikov a prekladateľov, pričom tlmočníci zapísaní podľa dovedejšej právnej úpravy budú môcť ešte päť rokov vykonávať činnosť „pod obojím“.

Na Slovensku je činnosť tlmočnikov a prekladateľov oddelená už od roku 2004 a osobne to považujem za dobré rozhodnutie. Činnosť prekladateľa a tlmočníka je výrazne odlišná a automaticky viazať obe tieto činnosti dokopy môže odrážať skúsených prekladateľov, ktorí sa nechcú venovať tlmočeniu a naopak. Tomuto názoru zodpovedajú aj údaje v slovenskom zozname úradných prekladateľov a zozname úradných tlmočnikov, ktoré vedie Ministerstvo spravodlivosti SR a z ktorých vyplýva, že je len málo kolegov, ktorí by boli zapísaní v zozname prekladateľov a zároveň aj v zozname tlmočnikov.

Odmeňovanie tlmočnikov a prekladateľov

Otázka odmeňovania je bolestivá pre všetky profesie a ak by ste sa spýtali kohokoľvek so zákonom regulovanou odmenou na to, či mu stanovené tarify vyhovujú, zrejme by ste sa vždy dočkali odpovede, že by mohli byť aspoň o niečo vyššie.

Kolegovia v Českej republike trpia hneď dvomi neduhmi, ktoré neodstránila ani reforma. **Prvým problémom je, že tarifná odmena nie je určená ako pevná sadzba, ako je to v Slovenskej republike**, ale ako zákonné rozmedzie, v rámci ktorého sa subjekt priznávajúci odmenu môže pohybovať. Takéto rozmedzie vytvára priestor pre svojvôľu orgánu a právnú neistotu na strane tlmočníka alebo prekladateľa, ktorý je pribratý na vykonanie úkonu. V čase vykonávania úkonu totiž nevie posúdiť za akú odmenu vlastne úkon vykonáva a dozvie sa to až ex post v čase priznania odmeny. Iste, činnosť úradných tlmočnikov a prekladateľov nie je postavená na dosiahnutí zisku, ale nepochybne je príjmom, na ktorý sa osoba spolieha a ktorý je pre ňu dôležitý. Výsledkom je, že v závislosti od úvahy orgánu priznávajúceho odmenu môže byť vaša odmena 450 Kč za normostranu prekladu/hodinu tlmočenia, ale môže byť aj o tretinu nižšia, t.j. 300 Kč, a to bez toho, aby bol váš výkon nekvalitnejší alebo menej náročný, pretože toto sú hranice zákonnej sadzby.

Sami uznáte, že ak by vám niekto ponúkal preklad so sadzbou 10€ alebo 15€, chceli by ste už v čase vyhotovovania prekladu vedieť či to bude tá vyššia alebo tá nižšia sadzba alebo niečo medzi tým. V Slovenskej republike si aspoň môžeme poblahoželať, že od počiatku vieme, že sa bude uplatňovať jedna zákonná sadzba na všetky naše výkony, keďže sadzba je stanovená pevnou sumou (hoci sa líši v závislosti od jazykovej kombinácie).

Druhou podstatnou otázkou je samotná výška sadzby, kde kolegovia v Českej republike dosiahli úspech, keď sa

pôvodné rozmedzie 100(!) – 350 Kč posunulo na nové rozmedzie 300 – 450 Kč. Hoci by ste predpokladali, že takéto zvýšenie dolnej hranice sadzby o 200 % a hornej hranice aspoň o necelú tretinu bude považované za úspech, vyššie uvedený článok spomína, že očakávania tlmočníkov a prekladateľov, ale aj samotného Ministerstva spravodlivosti ako predkladateľa reformy, boli na úrovni hornej hranice sadzby vo výške 600 Kč. Ako sme teda na tom v Slovenskej republike v porovnaní s touto reformou? Ak vychádzame z najčastejšie používanej sadzby pre veľké jazyky, t. j. 19,92 € za normostranu/hodinu, ani po reforme nemáme kolegom z Českej republiky veľmi čo závidieť. Podľa aktuálneho prepočtu kurzov **naša sadzba 19,92 € zodpovedá približne sume 522 Kč**, čo presahuje ešte aj reformovanú maximálnu sadzbu. Pripomeňme, že táto výška tarify platí v Slovenskej republike už od roku 2004, a preto je slovenskými kolegami kritizovaná ako neflexibilná a nezodpovedajúca vývoju ekonomiky od roku 2004.

Zápis tlmočníka a prekladateľa do zoznamu

V Českej republike až do súčasnosti pôsobili úradní tlmočníci na základe zápisu do zoznamov, ktoré viedli jednotlivé krajské sudy, pričom na zápis neexistoval právny nárok. To znamená, že aj v prípade ak ste splnili zákonné kritériá pre zápis, nemuseli ste byť do zoznamu zapísaní, napríklad ak krajský súd dospel k záveru, že je už pre danú jazykovú kombináciu zapísaných dostatok tlmočníkov, ktorí dostatočne pokrývajú dopyt po týchto službách. Prijatou reformou sa zaviedol model, ktorý už od roku 2004 funguje v Slovenskej republike, teda vedenie jedného zoznamu pre celé územie štátu a jeho vedenie Ministerstvom spravodlivosti ako orgánom pripravujúcim legislatívu, vykonávajúcim dohľad a disciplinárne právomoci. Zároveň sa zaviedol právny nárok na zápis do zoznamu, teda uchádzač o zápis má právnu istotu v tom, že ak splní zákonom stanovené predpoklady, bude do zoznamu zapísaný. **Vitajte v právnom štáte.**

Elektronická evidencia úkonov

V Českej republike sa zároveň zavádza elektronický denník, ktorý v Slovenskej republike funguje už od 1. 7. 2016. Opomeňme teraz v článku spomínané problémy s pripravenosťou elektronického systému. Hoci aj slovenský systém evidencie sa potýka s občasnými výpadkami a nie je práve používateľsky priateľský, samotná elektronická evidencia úkonov je jedným zo základných predpokladov na postupnú celkovú elektronizáciu našej činnosti, v podobe možnosti tlmočenia úradných úkonov „na diaľku“ alebo vyhotovovania úradných prekladov v elektronickej, teda nie len listinnej podobe. Zavedením elektronického denníka nám odpadla povinnosť posielat' každých 6 mesiacov listinný výpis z denníka o vykonaných úkonoch

JUDr. Juraj Kotrusz

Advokát a súdny prekladateľ pro jazyk anglický, lektor právnické angličtiny pro právníky a lingvisty. Absolvent studia práv na Právnické fakultě Trnavské univerzity

v Trnavě, 2008. Ve stejném roce vykonal rigorózní zkoušku v oboru mezinárodního práva a též obsadil 2. místo v celosvětové soutěži odborných prací The Clive M. Schmitthoff Essay Competition 2008, za což mu bylo Istitutem mezinárodního obchodního práva při Pace University School of Law, New York, USA uděleno čestné uznání (Certificate of Merit). Jeho práce byla publikována v časopisu Uniform Law Review.

a povinnosť poskytovať denník Ministerstvu jeho fyzickým zaslaním pre účely kontroly. Zároveň tým odpadá aj riziko straty alebo znehodnotenia starších denníkov, s ktorým sa niektorí kolegovia v minulosti stretávali. Verím, že po sfunkčnení tohto systému budú českí kolegovia s touto zmenou spokojní.

Čo dodat' na záver?

Každá zmena, najmä ak ide o komplexnú reformu, vyvoláva množstvo otázok. Prečo sa mení niečo, čo doteraz fungovalo tak dlho? Je to zmena k lepšiemu alebo sa pokazí aj to, čo doteraz ako-tak vyhovovalo? Nedalo sa naopak urobiť v rámci reformy viac?

Všetky tieto otázky sú relevantné, ale na ich zodpovedanie je potrebná praktická skúsenosť s uplatňovaním nových pravidiel a jej starostlivé vyhodnotenie. A hlavne je potrebné udržať živú diskusiu o potrebe zlepšovania právnej úpravy aj praxe, aby legislatívci nepovažovali prijatím novej legislatívy oblasť úradných prekladov a tlmočenia za „vybavenú“, ale aby sa naďalej postupnými krokmi posúvala k efektívnej a dobre nastavenej verejnej službe.

Zdroj: <http://pravnypreklad.sk/mod/page/view.php?id=20>

KRÁTKÉ OHLÉDNUTÍ ZA DVOUSETLETOU HISTORIÍ SOUDNÍHO TLUMOČENÍ V ČESKÝCH ZEMÍCH

Nový zákon o soudních tlumočnících a soudních překladatelích, který nabyt účinnosti 1. ledna letošního roku, přináší pro postavení soudních tlumočnicků celou řadu zásadních změn. Poprvé v naší historii soudní tlumočníci získali svůj samostatný zákon, o který již v období první Československé republiky intenzivně usilovali. Tato skutečnost tak jistě představuje dobrý důvod k ohlédnutí se za více než dvousetletou historií právní úpravy soudního tlumočení na našem území

Jaromír Tauchen

Sám zákonodárce v průběhu věků používal v právních předpisech pro osoby vykonávající tlumočnickou činnost různá označení: **stálí tlumočníci, stálí přísežní tlumočníci, přísežní tlumočníci, tlumočníci či soudní tlumočníci.** Ve známém právnickém slovníku z konce 19. století byli soudní tlumočníci charakterizováni jako „*úředně ustanovení, pod přísahu vzati znalci řeči, kterým náleží překládati jednak listiny, jednak výpovědi stran, svědků a soudních znalců*“. V příručce ze třicátých let minulého století se pak pod tlumočnickem rozuměl „... *překladatel písemností z jazyka cizího do jazyka jednacího a zprostředkovatel dorozumění osob, mluvících různým jazykem či různou mluvou*“.

První zmínku o soudních tlumočnících a nutnosti jejich přibrání v trestním řízení lze v moderních rakouských kodifikacích nalézt až v trestním zákoníku z roku 1803.

Pokud byl obviněný znalý pouze jazyka, který vyšetřující úředník neovládal, tak musel být k výslechu přizván tlumočník, který uměl v této řeči číst a psát. Výslechu se účastnil ještě minimálně jeden přísedící s tímto jazykovými znalostmi.

Základním a jediným právním předpisem, který na dalších bezmála sto dvacet let až do roku 1949 upravoval v českých zemích postavení soudních tlumočnicků, byl dvorský dekret z prosince 1835. Neupravoval však činnost soudních tlumočnicků systematicky a jako celek, nýbrž pouze některé její aspekty.

U sborových soudů první instance v hlavních městech zemí, případně i u sborových soudů ve větších městech měl být vzat trvale pod přísahu potřebný počet tlumočnicků. Tlumočníci měli být jmenováni především z řad advokátů a notářů. Důsledek toho byl, že v drtivé většině případů jak v období rakouské monarchie, tak i po vzniku

Československa soudní tlumočnick nevykonával soudní tlumočení jako svou hlavní činnost, ať již jako tzv. svobodné povolání či živnost, nýbrž pouze jako činnost vedlejší. Neředstavovalo pro něj tedy hlavní a jediný zdroj obživy, ale jen formu a možnost přivýdělku.

Dvorský dekret z roku 1835 poprvé stanovil náležitosti tlumočnické doložky, avšak její přesné znění neuváděl. Na konci překladu byl tlumočnick povinen na svou čest prohlásit, že překlad souhlasí s originálem, dále vyznačit rok a den vyhotovení překladu a připojit svůj podpis a otisk své pečeti. Až do konce 19. století nebylo upraveno, jakým způsobem by měly soudy vést seznamy soudních tlumočnicků a také nebyly uveřejňovány žádné oficiální seznamy v některé z tehdejších publikačních sbírek.

Podíváme-li se na první sestavené seznamy soudních tlumočnicků v Čechách a na Moravě z roku 1897, tak u pražského vrchního zemského soudu bylo činných 36 soudních tlumočnicků pro 15 jazyků a brněnským vrchním zemským soudem bylo jmenováno jen 10 soudních tlumočnicků pro pouhé čtyři jazyky. Z velké většiny se jednalo o advokáty, profesory na pražské univerzitě či na středních školách nebo o knihovníky.

S postupem let stále narůstal nejen počet soudních tlumočnicků vedených v seznamech, nýbrž se i rozšiřoval počet jazyků, pro které byli soudní tlumočníci jmenováni. K největšímu nárůstu došlo v roce 1909, kdy v Čechách působilo 77 soudních tlumočnicků, na Moravě a ve Slezsku pak 23. Pro ženy zůstala tlumočnická činnost na dlouhou dobu nepřístupná, což byl důsledek toho, že ženám nebylo před rokem 1918 umožněno získat právnícké vzdělání. **První žena byla v celé rakouské monarchii jmenována soudní tlumočnick v roce 1909 u Vrchního zemského soudu**

v Innsbrucku. První soudní tlumočnice v Čechách byla jmenována v roce 1914.

Nově vzniklá Československá republika převzala z předcházejícího období právní předpisy o soudních tlumočnicích, které však byly kusé, zastaralé a nejednotné, navíc na Slovensku a Podkarpatské Rusi jakožto v bývalých uherských částech monarchie platila až do roku 1949 odlišná právní úprava, než tomu bylo v českých zemích. V meziválečném období došlo opět k nárůstu počtu soudních tlumočnicků. V roce 1923 jich bylo v Čechách činných 150, na Moravě jich pak působilo 60. Československá republika již nekladla ženám překážky pro vstup do řad soudních tlumočnicků a v seznamech z meziválečného období nalezneme větší počet žen; většinou se jednalo o manželky advokátů, učitelky či úřednice. Soudní tlumočnické již také nepocházeli prakticky výhradně z Prahy či Brna jako v období monarchie, ale nově jmenovaní měli své bydliště ve všech koutech republiky.

Podíváme-li se do seznamů soudních tlumočnicků ze začátku dvacátých let, zjistíme, že velké množství soudních tlumočnicků nepřekládalo z určitého cizího jazyka do jazyka českého, nýbrž do jazyka německého. Vzhledem k tomu, že Československo bylo stejně jako předtím Rakousko-Uhersko mnohonárodnostním státem, hrál jazyk a jeho používání v úředním styku zásadní roli. Prováděcí nařízení k jazykovému zákonu mj. specifikovalo jazykové znalosti požadované po státních zaměstnancích. Soudní tlumočnické prohlásilo společně s notáři, zeměměřiči, autorizovanými civilními techniky či báňskými inženýry za orgány republiky ve smyslu jazykového zákona. Pro tlumočnické německé, maďarské, polské či rusínské národnosti, kteří tlumočili do své mateřštiny, to mělo dalekosáhlé důsledky, protože museli prokázat, že jsou znalí státního (československého) jazyka a schopní v něm zastávat svůj úřad a samostatně jednat se stranami. Prokázat znalost státního jazyka se však podařilo jen malému počtu z nich, což mělo v řadě případů za následek vyškrtnutí tlumočnicků pocházejících z řad národnostních menšin ze seznamu soudních tlumočnicků. Ti se však o tři roky později domohli zastání u Nejvyššího správního soudu, který rozhodl, že soudní tlumočnické není orgánem republiky a nemusí tedy znalost státního jazyka prokazovat.

Rozvoj tlumočnické činnosti související s celkovým rozvojem hospodářských poměrů v meziválečném Československu vyžadoval, aby byly vydány dokonalejší předpisy o výkonu tlumočnické činnosti, především pak týkající se toho, jakým způsobem se má prokazovat znalost jazyků, jak bude dohlíženo na soudní tlumočnické a jakým způsobem budou odměňováni. Návrh zákona o přísežných

tlumočnicích vypracovalo Ministerstvo spravedlnosti v roce 1935. Podle původní stylizace osnovy, která od roku 1935 doznala drobných formulačních změn, neměli být jako soudní tlumočnické jmenováni veřejní zaměstnancé. Na jmenování soudním tlumočnickem nebyl právní nárok.

V období Protektorátu Čechy a Morava bylo Židům zakázáno vykonávat jakoukoliv funkci v soudnictví či ve veřejné správě. Z těchto restrikcí nebyli vyňati ani soudní tlumočnické. Jejich rasová perzekuce se v tomto období projevila razantním snížením počtu soudních tlumočnicků.

K vydání nové právní úpravy došlo v roce 1949 zákonem o stálých přísežných znalcích a tlumočnicích, který tak byl prvním ze tří zákonů, které na dalších následujících 70 let spojily úpravu soudních znalců a tlumočnicků do jednoho společného právního předpisu. Hlavní pozornost byla v těchto zákonech přitom vždy věnována znalcům, a soudní tlumočnické se tak po tuto dobu nacházeli v jejich vleku. Vycházelo se z toho, že činnost stálých přísežných tlumočnicků je v podstatě činností znaleckou, takže jejich poměry mohou být upraveny stejně jako poměry ostatních znalců.

Zákon z roku 1949 obsahoval oproti dřívější právní úpravě dvě novinky: zakotvil povinnost vést tlumočnický deník, do kterého tlumočnické zapisoval provedené tlumočnické úkony, a kárnou odpovědnost soudních tlumočnicků, na kterou dohlížel příslušný krajský soud. Tato právní úprava však platila jen krátce a o deset let později byl přijat nový zákon o úpravě právních poměrů znalců a tlumočnicků, který odstranil některé dosavadní pokrokové prvky jako byla již právě zmíněná povinnost zápisu tlumočnických úkonů do deníku.

Důvody, proč došlo k vydání nového zákona v roce 1959 nespočívaly na straně soudních tlumočnicků, nýbrž vztahovaly se především na soudní znalce. Oproti předcházející právní úpravě došlo také ke změně způsobu výběru soudních tlumočnicků, kteří již sami nepodávali žádost o jmenování, nýbrž vhodné osoby z řad svých zaměstnanců navrhovaly předsedovi krajského soudu jazykové a hospodářské školy. Návrhy byly oprávněny podávat i státní orgány a socialistické organizace. Pro výkon tlumočnické činnosti tak již nebyli preferováni advokáti či notáři jako tomu bylo před rokem 1949. Podmínky pro jmenování soudním tlumočnickem byly jen přeformulovány a kromě bezúhonnosti mezi ně náležela oddanost lidově demokratickému zřízení, potřebné politické a odborné znalosti a zkušenosti, jakož i schopnost úspěšně provést tlumočnický úkon. Seznamy tlumočnicků vedly krajské soudy podle jednotlivých jazyků.

Po pouhých několika letech se v polovině šedesátých let znovu začalo diskutovat o nutnosti vydání nového zákona, protože se stávající koncepce v praxi neosvědčila. Požadavek na zkvalitnění činnosti se samozřejmě týkal nejen znaleckých, nýbrž i tlumočnických úkonů, jejichž význam se stupňoval společně s rozvojem mezinárodních vztahů v šedesátých letech. Zákon z roku 1967 opět zavedl povinnost vést tlumočnický deník a zapisovat do něj tlumočnické úkony; jeho kontrola byla ze strany soudu prováděna obvykle jednou ročně.

Po roce 1989 prošla česká justice poměrně zásadními změnami, což se projevilo např. zásahy do její organizace a systému fungování či vytvořením samosprávných profesních komor advokátů či notářů. Soudní tlumočníci však zůstali úplně stranou těchto změn. Samosprávná profesní korporace s povinným členstvím nikdy nevznikla. Zákonodárce novelizoval zákon o znalcích a tlumočnících z roku 1967 za uplynulých třicet let pouze čtyřikrát, přičemž ve třech případech se jednalo jen o drobné technické novely. Významnější byla pouze novela provedená v roce 2011, která zdůraznila a upřesnila některé povinnosti tlumočnicka jako např. zachování mlčenlivosti.

doc. JUDr. Jaromír Tauchen, Ph.D., LL.M.

český právník, právní historik, Katedra dějin státu a práva, Právnická fakulta, Masarykova univerzita, Brno. Jaromír Tauchen je soudním

tlumočnickem, soudním překladatelem jazyka německého a členem KST ČR. Je také autorem celé řady prací vztahující se k německým právním dějinám a k dějinám protektorátního práva.

Nový zákon o soudních tlumočnících a soudních překladatelích z roku 2019 představuje výsledek téměř deset let trvajících legislativních příprav. Jeho uvedení v život v prvních měsících letošního roku však bohužel značně pokulhá. Nezbývá tak než doufat, že se sny několika generací soudních tlumočnicků od vzniku Československa o samostatném a v praxi zároveň fungujícím zákoně upravujícím jejich činnost snad již brzy naplní.

SOUDNÍ PŘEKLADATELÉ A TERMINOLOGICKÉ NÁSTRAHY

Průzkum k překladu právních termínů z češtiny do francouzštiny (2. část – dokončení)

Tomáš Duběda

U výrazu *orgány činné v trestním řízení*, který nemá ve francouzském právu žádný běžně používaný ekvivalent, byla shoda celkově nižší: na žádném z řešení se neshodli více než dva překladatelé, což je jistě dáno i délkou termínu. Zhruba třetina ekvivalentů (typ 1, pět překladatelů) je víceméně doslovných, s drobnými lexikálními obměnami. První uvedený výraz (*autorités actives dans la procédure pénale*) je uveden v právnickém slovníku M. Larišové, jehož autorita se v tomto případě ukázala jako nižší. Slovo *actif* nepůsobí autenticky – proto také mají první tři řešení na Googlu jen zcela nepatrný počet výskytů, a to pouze v přeložených českých dokumentech. Čtvrtý výraz je stylisticky přijatelnější. Společným jmenovatelem druhé skupiny řešení (typ 2, pět překladatelů) je snaha o konkretizaci. Orgány činnými

v trestním řízení jsou podle trestního řádu (§ 12 odst. 1) *soud, státní zástupce a policejní orgán*, přičemž policejním orgánem se rozumí nejen Policie ČR, ale také několik dalších taxativně vyjmenovaných orgánů. Ve spojení *autorités judiciaires et services de police* sice chybí explicitní odkaz na státního zástupce, avšak je třeba přihlídnout k tomu, že francouzské soudnictví nahlíží na soudce a státního zástupce jako na jednu kategorii (*magistrats*), a výraz *autorité judiciaire* tak státního zástupce v zásadě zahrnuje. Výraz *services répressifs et judiciaires* je doložen v autentických textech, i když není častý.¹ Dva poslední ekvivalenty z této skupiny jsou sémanticky zužující, protože nezahrnují policejní orgán. Ve třetí skupině (typ 3, šest překladatelů) jsou volnější a stručnější ekvivalenty bez snahy o konkretizaci. Všechny

¹ Lze též namítnout, že adjektiva *répressif* a *judiciaire* se částečně sémanticky překrývají (*trestní soudy představují justice répressive*).

lze považovat za přijatelné² a jeden z nich (autorités pénales) je zároveň funkčním ekvivalentem ve švýcarském právu³ – k němu se také přiklání autor tohoto článku. Poslední doloženou strategií (typ 4, jeden překladatel) je zobecnění: ekvivalent však neobsahuje žádný odkaz na trestní právo, a je tedy sémanticky neúměrně široký.

„Negativní odpověď“ uvedli tři překladatelé: *organes pénales (správně pénaux); autorités judiciaires; services/organes répressifs / autorités actives dans la procédure pénale / autorités intervenant lors de la procédure pénale.*

Odpovědi v celkovém pohledu

Pro nedostatek místa zde není možné rozebrat všechny termíny – v tomto oddíle proto uvádím výběr souhrnných údajů založených na celém vzorku.

V 77 % případů uvedli respondenti ke zkoumaným výrazům po jednom ekvivalentu. Ve zbylých 23 % případů uvedli dva či (výjimečně) více ekvivalentů, přičemž zhruba pětina těchto odpovědí zahrnovala i upřesnění kontextu. Řada odpovědí však obsahovala dva či více synonymních výrazů, u nichž není pravděpodobné, že jsou kontextově rozlišeny – nabízí se pak otázka, zda překladatelé dodrželi pokyn a uvedli výrazy, které reálně používají, nebo zda při vyplňování formuláře začali sami přemýšlet nad dalšími možnostmi překladu. V obou případech lze z těchto odpovědí vyvozovat, že jejich překladatelský náhled na daný výraz dosud není ustálený.

Právní slovník M. Larišové je nepostradatelnou pomůckou soudních překladatelů – jak jsme ale viděli výše, nevnímají jej respondenti jako jediný relevantní zdroj. Z dvaceti zkoumaných výrazů jich v tomto slovníku nalezneme šestnáct in extenso a tři v částečné podobě; chybí pouze výraz soudní exekutor. K některým řešením lze mít určité výhrady⁴ a jeden ekvivalent je zjevně chybný.⁵ Podíl ekvivalentů navržených tímto slovníkem na celkovém počtu ekvivalentů, tedy jakýsi „ukazatel autoritativnosti“ slovníku, je 31 %.⁶

Mezi zdroji, které překladatelé uvedli, jsou podle očekávání především překladové slovníky, webové stránky a poznámky z absolvovaných kurzů. V 16 případech uvedli respondenti jako zdroj autentické texty, které sami překládali z francouzštiny – tento způsob nabývání terminologické

doc. PhDr. Tomáš Duběda, Ph.D.

je docentem pražského Ústavu translologie (Filozofická fakulta, Univerzita Karlova).

Vyučuje předměty zaměřené na francouzsko-

český odborný překlad a kontrastivní lingvistiku. Jeho výzkumné zájmy zahrnují především překlad do nemateřského jazyka a právní překlad. Je spoluautorem monografie *Překlad do nemateřského jazyka - fakta, otázky, perspektivy* a řady odborných článků, mimo jiné v renomovaných translologických časopisech (*Meta*, *Target*).

Doc. T. Duběda je též praktikujícím překladatelem a lektorem letních kurzů právního překladu v Kroměříži. Pakliže se současná pandemická situace nějakým způsobem nekomplikuje, je účast doc. T. Dubědy očekávána na letních kurzech v Kroměříži i letos (19. – 23. 7. 2021).

kompetence je svým způsobem ideální, neboť důkladná znalost autentických textů v cizím jazyce je předpokladem správného a stylově náležitého překladu do tohoto jazyka; praxe ovšem ukazuje, že „překlopení“ pasivní znalosti cizího odborného jazyka do aktivní textotvorné kompetence je zdoluhavým a náročným procesem. Jen malý počet účastníků uvedl výkladové právní slovníky – je tedy pravděpodobné, že tento typ zdrojů je již převážně suplován internetovými zdroji, zejména Wikipedií.

Pokud jde o referenční právní systém, je vzdělávání českých soudních překladatelů – vcelku přirozeně – orientováno především na Francii.⁷ Ojedinele se v odpovědích vyskytly také zmínky o termínech belgického, švýcarského či lucemburského původu. Tyto periferní frankofonní systémy mohou být zdrojem terminologické inspirace zvláště tam, kde francouzské právo nenabízí přijatelný ekvivalent – dokladem je i výše zmíněný termín *autorités pénales*. Podobným způsobem lze čerpat i z terminologie EU, kterou rovněž zmínilo několik respondentů.

² Určitou výhradu by bylo možné formulovat vůči poslednímu ekvivalentu: slovo *service* není plně slučitelné se statusem soudů.

³ *Code de procédure pénale suisse (titre 2).*

⁴ Jde zvláště o případy doslovných, dokumentárně orientovaných ekvivalentů (*autorités actives dans la procédure pénale, prescriptions juridiques, numéro de naissance*).

⁵ Dohoda o provedení práce – **contrat d'entreprise (contrat d'entreprise je smlouva o dílo).*

⁶ Nemáme samozřejmě jistotu, zda ekvivalenty skutečně pocházejí z tohoto slovníku – kritériem je pouze shoda s ním. Pro účely výpočtu jsem použil jen ekvivalenty, které slovník uvádí in extenso.

⁷ Larišová (2008); Tomaščinová (2019).

Ačkoli cílem sondáže nebylo hodnotit výkony jednotlivých překladatelů, otázka kvality překladatelských řešení je samozřejmě klíčová. Pokusil jsem se proto – s výhradou určité míry subjektivity – rozdělit všechna doložená řešení podle jejich úspěšnosti do čtyř kategorií. Úspěšná řešení tvoří 56 % ekvivalentů, přijatelná řešení 23 %, problematická řešení 12 % a nesprávná řešení 9 %.

V závěru formuláře mohli překladatelé uvést další problematické výrazy, které jim při překladu z češtiny do francouzštiny působí potíže. Sešla se tato množina termínů: *odpovídající, kmenový list, kolaudace, konkurz, maření výkonu úředního rozhodnutí, Nejvyšší státní zastupitelství, pacht závodu, potvrzení o bezdlužnosti, rozsah oprávnění, specifický symbol, statutární město, územní rozhodnutí, územní řízení, vidimace, vrchní státní zastupitelství, vydání bezdůvodného obohacení, zaknihovaná akcie, zúčtovatelný tiskopis, živnost.*

Závěrem

Sondáže se zúčastnil jen omezený počet respondentů (všem jim patří dík), a proto je třeba zjištěné údaje interpretovat s velkou dávkou obezřetnosti. Mějme též na paměti, že zkoumané výrazy byly prezentovány bez kontextu, což není obvyklá překladatelská situace.

Ačkoli bylo možné očekávat značnou variabilitu překladových ekvivalentů, zjištěná míra terminologické rozdílnosti (v průměru 8 různých ekvivalentů na jeden výraz) je zarážející, a to i když vezmeme v úvahu obtížnost zkoumaných výrazů. Právní slovník M. Larišové, který je základním dvojjazyčným zdrojem pro francouzsko-český právní překlad, částečně prokázal svůj sjednocující potenciál – jeho autoritativnost je zhruba třetinová. Variabilita je patrná také v kvalitativní rovině: čtyři řešení z pěti lze označit za úspěšná nebo přijatelná, zbylá část ekvivalentů je problematická nebo nesprávná.

Nabízí se několik otázek: Je tato situace přijatelná? Je namístě snažit se o větší terminologickou konzistentnost? Je možné jí dosáhnout? A pokud ano, jakou cestou? Jak bylo řečeno výše, existence konkurenčních překladových řešení je zcela přirozená, a to tím spíše, že soudní překladatelé pracují nezávisle na sobě. I přesto by ale byla žádoucí alespoň částečná standardizace – mimo jiné proto, že snížení kvantitativního terminologického rozptylu by patrně vedlo i ke zvýšení kvality ekvivalentů. Protože je ale velmi nepravděpodobné, že by cizojazyčná podoba české právní

terminologie byla v dohledné budoucnosti jakkoli úředně normována, leží odpovědnost jednak na překladatelích samotných, jednak na aktérech, kteří mají v profesi přirozenou autoritu. Překladatelé by měli věnovat dostatečnou péči ověřování ekvivalentů, snažit se konzultovat terminologické otázky se svými kolegy (včetně rodilých mluvčích) a vyhledávat příležitosti k odbornému růstu. Mezi aktéry, kteří mohou terminologickou praxi ovlivnit, patří zejména autoři slovníků⁸ a příruček,⁹ vyučující na vysokých školách vzdělávajících budoucí soudní překladatele a lektori kurzů Juridikum a dalších vzdělávacích kurzů. Nepřímou roli v tomto procesu hraje také Komora soudních tlumočnicků ČR, která některé z těchto kurzů pořádá nebo spolupořádá, vydává odborné periodikum a svým členům nabízí možnost e-mailového chatu pro terminologické konzultace.

Článek vznikl s podporou projektu Univerzity Karlovy Progres Q10, Jazyk v proměnách času, místa, kultury.

Literatura a internetové zdroje

Duběda, T. (2015): Francouzský překlad nového občanského zákoníku. *Soudní tlumočnick*, 2015, s. 39–42.

Duběda, T. – Mraček, D. – Obdržálková, V. (2018): *Překlad do nemeckého jazyka: fakta, otázky, perspektivy*. Praha: Karolinum.

EUR-lex – Přístup k právu Evropské unie. <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=cs>

Chromá, M. (2010): *Česko-anglický právní slovník s vysvětlivkami*. Voznice: Leda.

Chromá, M. (2014): *Právní překlad v teorii a praxi. Nový občanský zákoník*. Praha: Karolinum.

IATE – Terminologická databáze EU. <https://iate.europa.eu/home>

ISAP – Databáze závazných termínů. <https://isap.vlada.cz/dul/zavaznet.nsf/ca?OpenView>

Larišová, M. (2008): *Francouzsko-český, česko-francouzský právní slovník*. Plzeň: Aleš Čeněk.

Nord, C. (2005): *Text Analysis in Translation*. Amsterdam – New York: Rodopi.

Nový občanský zákoník – překlady. <http://obcanskyzakonik.justice.cz/index.php/home/zakony-a-stanoviska/preklady>

Portál evropské e-justice. <https://e-justice.europa.eu/home.do?action=home&plang=cs>

Stefaniak, K. (2017): Terminology work in the European Commission: Ensuring high-quality translation in a multilingual environment. In Svoboda, T. – Biel, Ł. – Łoboda, K. (eds.), *Quality aspects in institutional translation*, s. 109–121. Berlin: Language Science Press.

Svoboda, T. (2016) Quality in Institutional Translation in the Czech Republic: Strategies, Limitations, and Potential. In: Zehnalová, J. – Molnár, O. – Kubánek, M. (eds.), *Interchange between Languages and Cultures: The Quest for Quality*, s. 53–72. Olomouc: Palacký University.

Šarčević, S. (1997): *New Approach to Legal Translation*. The Hague – London – Boston: Kluwer Law International.

Tomaščinová, J. (2019): *Úvod do právního francouzštiny I, 2*. Praha: Karolinum.

⁸ Problémem papírových slovníků je jejich rychlé zastarávání: slovník M. Larišové (2008) například nereflektuje reformu soukromého práva z roku 2012.

⁹ Učebnice právního francouzštiny J. Tomaščinové nedávno vyšla v upraveném vydání (2019), které přihlíží k terminologickým změnám po reformě českého soukromého práva. Příručka se však zaměřuje výlučně na francouzské právo.

ÚČTOVÁNÍ PŘÍPRAVY NA TLUMOČENÍ

Kolegyně Heather Badieová vznesla dotaz na Ministerstvo spravedlnosti ČR: *Jaký je způsob účtování času stráveného přípravou na tlumočení?*

Odpoověď:

Vážená paní Badieová,
Ministerstvo spravedlnosti, odbor insolvenční a soudních znalců (dále jen „ministerstvo“) obdrželo Váš e-mail ze dne 8. 2. 2021, v němž se dotazujete na způsob účtování času stráveného přípravou na tlumočení v hlavním líčení u Městského soudu. Uvádíte, že se jedná o složitou hospodářskou kauzu, v níž jste dosud nebyla přibrána, a přípravu na ni potřebujete.

Odměňování a náhrady nákladů soudních tlumočnicků a překladatelů jsou podrobně upraveny ve vyhlášce č. 507/2020 Sb., o odměně a náhradách soudního tlumočnicka a soudního překladatele (dále jen „vyhláška“).

Podle § 2 odst. 1 vyhlášky náleží tlumočnickovi odměna pouze za tlumočnický úkon, nikoliv za přípravu k tomuto úkonu. Vedle odměny náleží tlumočnickovi rovněž náhrada hotových výdajů a náhrada za ztrátu času, a to v případech uvedených v § 12 odst. 1 vyhlášky. Náhrada jiných nákladů tlumočnickovi nenáleží, tyto náklady jsou již zahrnuty v odměně tlumočnicka. Podle § 12 odst. 3 písm. (a) vyhlášky jsou těmito jinými náklady také náklady vynaložené na přípravné a administrativní práce.

Z uvedeného vyplývá, že čas strávený přípravou nelze samostatně vyúčtovat ani v rámci odměny, ani v rámci náhrad.

Náročnost samotného tlumočení, vyžadujícího předchozí přípravu, je nicméně možné zohlednit ve výši odměny za tlumočnický úkon v rámci hodinové sazby 300–450 Kč. Podle § 8 vyhlášky se při určování výše odměny v rámci rozmezí sazby hodnotí náročnost tlumočnického úkonu a míra odborných znalostí, které bylo třeba k jeho provedení vynaložit. Přitom se hodnotí zejména povaha a rozsah úkonu a stupeň odborné kvalifikace potřebné k provedení úkonu.

Dále vyhláška umožňuje v § 7 odst. 1 písm. (a) zvýšit hranici odměny za tlumočnický úkon až o 20% v případě tlumočení projevu zvláště náročného na přesnost nebo odbornost. Mimořádnou obtížnost tlumočnického úkonu lze rovněž zohlednit zvýšením odměny až o 20% podle § 9 odst. 1 vyhlášky.

Pro úplnost lze dodat, že odměna za přípravu na tlumočnický úkon nebyla upravena ani dříve platnou vyhláškou č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnicích.

S pozdravem,
Mgr. Jan Benýšek
vedoucí oddělení soudních znalců a tlumočnicků
Ministerstvo spravedlnosti ČR
5. března 2021

Stanovisko tlumočnicků

(vyňato z odpovědi ministerstvu)

Translatologická nauka i tlumočnická praxe chápou seznámení se s tématem tlumočeného jednání jako nutnou součást tlumočnického úkonu. Podle tlumočnického zákona (§ 4 odst. 1) je tlumočnick povinen vykonávat tlumočnickou činnost s odbornou péčí.

Pokud by seznámení se s podklady nebylo hrazeno, byl by tlumočnick nucen zachovat se buď neprofesionálně, anebo se na úkon připravovat bez odměny.

Stávající vyhláška č. 507/2020 Sb., o odměně a náhradách soudního tlumočnicka a soudního překladatele, proplácení odměny za přípravu spočívající ve studiu spisu umožňuje. Příprava na tlumočení je nezbytnou součástí řádně provedeného tlumočnického úkonu a má být hrazena podle ustanovení § 2 stejně jako samotné tlumočení.

Ustanovení § 12 (stanovuje, že jiné náklady vynaložené na přípravné a administrativní práce jsou zahrnuty v odměně) hrazení přípravy na tlumočení nevyklučuje. Už z názvu tohoto ustanovení (Náhrada hotových výdajů a náhrada za ztrátu času) je zjevné, že tvůrce vyhlášky měl na mysli vedlejší náklady a běžné kancelářské práce (tisk, kompletace svazků s překlady apod.) a nikoli část tlumočnického úkonu, který není předmětem náhrad.

Nelze tak souhlasit s názorem, že přípravu nelze samostatně vyúčtovat ani v rámci odměny, ani v rámci náhrad.

Tlumočnicki požadují, aby Ministerstvo spravedlnosti odpovídalo na dotazy tlumočnicků ve smyslu, že příprava je nezbytnou součástí tlumočnického úkonu a jako taková má být proplácena, a ve stejném smyslu instruovalo i soudy a státní zastupitelství.

***Koncem roku 2020 a v první polovině roku 2021
rozšířili naše řady tyto noví členové
(podle pořadí přihlášek):***

Mgr. Sergo Matkava, *jazyk gruzínský*

Ing. Olga Pavlova, *jazyk ruský*

Ingūna Camrdová, *jazyk lotyšský*

Mgr. Markéta Drahotová, *jazyk německý*

Mgr. Petra Sedmíková, *jazyk turecký*

Mgr. Iva Šebelová, *jazyk německý*

Ing. arch. Bohumila Konečná, *jazyk španělský*

Mgr. Vlasta Mosciatti, *jazyk španělský a maďarský*

Ing. Sulamif Šimová, *jazyk ruský a ukrajinský*

Bukhbilegt Erkhbayar, *jazyk mongolský*

Mag.phil. Lenka Šampalíková, *jazyk německý*

Mgr. Kamila Vymětalová, *jazyk německý*

Dott.Mgr. Adriano Mondelli, *jazyk italský*

Mgr. Elena Caraus, *jazyk anglický a ruský*

Solvita Mašková, *jazyk lotyšský*

Mgr. Libor Nenutil, *jazyk anglický a francouzský*

Zanzan Liu, *jazyk čínský*

Mgr. Zuzana Cabalová, *jazyk anglický a japonský*

Mgr. Aneta Mielniczková, *jazyk polský*

Mgr. Lenka Havrdová, *jazyk anglický a nizozemský*

Mgr. Jana Vymazalová, *jazyk německý*

Mgr. Jitka Minářová, *jazyk španělský a portugalský*

Bc. Andrea Ghilardi, *jazyk italský*

Olga Russinová, *jazyk ukrajinský a ruský*

Mgr. Michala Bastin, *jazyk čínský a ruský*

Mgr. Slavěna Brownová, *jazyk anglický*

Mgr. Barbora Michálková, *jazyk anglický*

Mgr. Anna Mabbettová, *jazyk anglický*

Mgr. Marie Valdová, *jazyk německý*

Ing. Binh Smržová, *jazyk vietnamský*

Ing. Markéta Metelová, *jazyk německý*

Mgr. Oxana Čmelíková, Ph.D., *jazyk ukrajinský*

Mgr. Fagan Hamidov, *jazyk ázerbájdžánský*

*... kteří v první polovině roku 2021
oslavili významná výročí:*

Ing. Jiří Aster	Ing. František Kotora
Bazarjav Myanganbayar	Mgr. Dagmar Kozáková
Jaroslava Bulánková	Mgr. Hana Kulhánková
Ing. Dagmar Buzu	PhDr. Miluše Malá
Hana Catalano	Mgr. Šárka Niklová
PhDr. Karel Cejnar, CSc.	Ing. Guzel Pakostová
Mgr. Ivona Černohausová	Mgr. Šárka Rucká
Mgr. Bc. Petra Češková	Ing. Mgr. Alexandra Sedunková
PhDr. Ivana Fejerová	PhDr. Helena Strakatá
Jana Hanzík	PhDr. Vladimíra Šefranka
Ing. Eva Heřmánková	Mgr. Daniela Štefková
MUDr. Renata Höllgeová	PaedDr. Eva Štěpová
PhDr. Milena Horálková	Jaroslav Štochl
Ing. Šárka Chorovská	Ing. Alena Wlazelová
Mgr. Jáchym Košář	

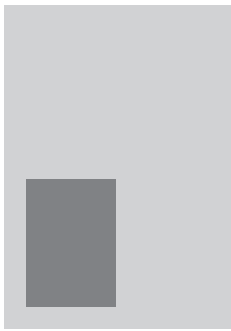

INZEROVAT PRO VYBRANÉ CÍLOVÉ SKUPINY SE VYPLATÍ

Bulletin Soudní tlumočnick je poskytován zdarma všem členům Komory soudních tlumočnicků ČR, knihovnám České republiky, soudům, státním zastupitelstvím, Ministerstvu spravedlnosti ČR, Ministerstvu vnitra ČR, Policejnímu ředitelství, Celní správě, Notářské komoře ČR, Jednotě tlumočnicků a překladatelů, České komoře tlumočnicků znakového jazyka, a dále všem tuzemským i zahraničním zájemcům.

ROZMĚRY INZERCE

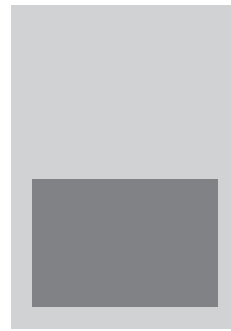
Vnitřní strany černobílé v tištěné verzi

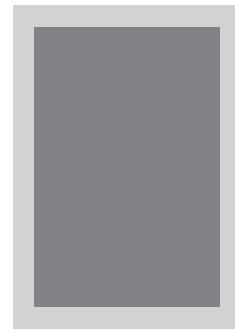
¼ strany Č/B
(zrcadlo)
82,5 × 117 mm

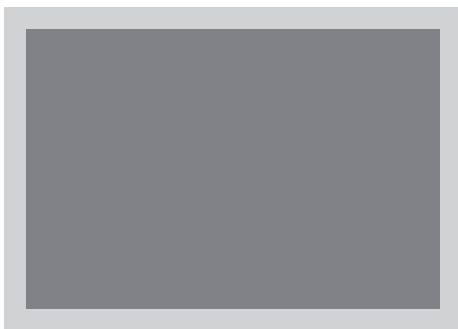
½ strany svisle Č/B
(zrcadlo)
82,5 × 243 mm

½ strany Č/B
(zrcadlo)
170 × 117 mm

1 strana Č/B (zrcadlo)
170 × 243 mm s hlavičkou
170 × 257 mm bez hlavičky

vnitřní dvoustrana Č/B
380 × 257 mm (zrcadlo)
420 × 297 mm (spad)

1 strana Č/B (spad)
210 × 297 + spad 4 mm

Obálka CMYK (spad)
2., 3. a 4. strana
210 × 297 + spad 4 mm

CENY INZERCE

Vnitřní strany Č/B

¼ strany	2 000 Kč
½ strany	3 500 Kč
celá strana	6 000 Kč

Obálka CMYK

2. strana	12 000 Kč
3. strana	12 000 Kč
4. strana	25 000 Kč

TECHNICKÉ PARAMETRY

Minimální tiskové rozlišení: 300 dpi

Podklady pro tisk: tisková uzavřená data ve formátu PDF

**Zájemci o inzerci mohou psát na kstcr@kstcr.cz
nebo KST ČR®, Senovážné nám. 23, 110 00 Praha 1**

Tradiční a oblíbené letní terminologické semináře, pořádané ve spolupráci s Justiční akademií v Kroměříži, se vyznačují jak kvalifikovaným pracovním nasazením, tak chvílemi relaxace

Vydává Komora soudních tlumočnicků České republiky®
člen Evropské asociace právních tlumočnicků a překladatelů EULITA
Senovážné nám. 23, 110 00 Praha 1
Grafická úprava: Jakub Novotný cr8
Tisk: VS Tisk Praha – Vazební věznice Pankrác
Tištěno v červnu 2021

www.kstcr.cz • kstcr@kstcr.cz